

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto in ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom poslan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tabakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jeltersitz v Nupskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Trije veliki delavski štrajki.

Francozka, Švica in združene države Severne Amerike stoje pod utisom velikih gospodarskih dogodkov, ki so nastali v poslednjem času. Tisoči, stotisoči delavcev so odložili delo, zapustili delavnice in se združili v štrajk. Proglašen je generalni štrajk, — oklic, da se opusti vsako delo, padel je na rodovitna tla: od dela utrjena, telesno izmzgana in s socialističnim upornim dahom napojena masa delavstva je z veseljem sledila pozivu svojih voditeljev, da se odpočije, a da ob enem pokaže kapitalistični velevlasti moč „delavske velevlasti“.

Vsi poskusi posredovanja ostali so brez uspeha. V Franciji je segla v razprave med delavci in delodajalci sama glava kabineta, glasoviti Combes. Ali glas onega, ki je razdril verske učne zavode v celi Franciji, ostal je nasproti socialistični velesili glas vpijočega v puščavi, — ta velesila je „vsemogočnemu“ Combesu pokazala, da je še mogoča v Franciji dvojna mera v pojavljanju „svobodne volje nasproti zakonodaji“.

Jednake uspehe je rodilo tudi v Ameriki posredovanje samega predsednika Roosevelta; tudi on je skušal izravnati nasprotstva mej rudokopi in kapitalisti — ali zastoj! (Po najnovejših poročilih je tu štrajk nehal.)

V Združenih državah je prva posledica štrajka gospodarska kriza. Ne samo da se je silno podražil premog, tudi živež, zlasti meso je zelo poskočilo v ceni. Severna Amerika je zemlja, v kateri se največ pojé mesa in največ pokuri premoga. Naročene so ogromne množice premoga iz Angležke in Kanade, ali ako štrajk traja še nekoliko časa, tudi to ne bo več izdalo. To dejstvo pa postaje kritično v tem času ko se bliža zima in potreba kuriva postaja čedalje občutnejša. Vendar ni upanja, da bi se stvari obrnile na bolje. Poročila iz Francije, Švice in Amerike govoré, da se štrajki še širijo, ter, da so se delavci trdovratno odločili ostati pri svojih zahtevah.

V Ženevi v Švici počiva vse delo. Ondi so položili delo tudi stavci v ti-

skarnah tako, da ne izide noben časopis. Ker je pa Švica zavetje anarhistov, hočejo ti življi izkoristiti štrajk v svoje prekucijske namene. Dozdaj še vlada tu in tam mir, a to ne bo trajalo dolgo; zaradi tega so odposlani v razne kraje oddelki vojaštva, da vzdržujejo mir in red. . . .

V Franciji je zavladal generalni štrajk rudarjev v vseh premogokopnih departementih, v Pas-de-Calais, Loire, Haute-Loire, Gard in Tarn in drugih. Dosedaj se sicer ni kalil mir, ali jako vznemirja nakana rudarjev, da udero v rudokope in jih razrušijo, stroje razbijejo in sploh vse pokončajo. Prefekt v Pas-de-Calais pravi, da je doživel že več štrajkov, a takega ko zdaj še ni bilo. V tem kraju počiva nad 50.000 delavcev. V Bassin de Loire jih štrajka 85 odstotkov. St. Etienne je vojaško zastražen. — Delavski kolovodje pozivljejo na mir in na vztrajnost, da se zabrani dovoz premoga iz drugih krajev. V Saint-Chamond, kjer se je še delalo, je odšlo 2000 delavcev, da prisilijo tamošnje tovariše k štrajku.

O uzrokih teh ogromnih štrajkov se širijo različne govorice. Francozki socialistični vodja Jaurès piše v „Petit republicain“ da so največji vzrok temu gibanju rudniška društva, katera težijo trajno za zmanjšanje delavskih plač. Cene premoga v l. 1901 in 1902 niso padle in vendar prikrajšujejo ta društva delavcem premije, katere so jim po dogovoru dolžna vsled podražjenja premoga. Pa društva se skušajo skrivati za vlado in zvaliti nanjo vso odgovornost. Ta društva želé, da pride do konflikta med delavci in republikansko večino parlamenta. Ako vlada izgubi hladno kri in se da zapeljati do nasilstev, tedaj bi ta društva triumfirala.

No, vladi odločno nasprotni listi radostno pozdravljajo ta štrajk, ki dela vladi velike sitnosti. Monarhist Cassagnac piše v „Autorité“ da je ta štrajk odgovor delavcev na obljube lakomnih podjetnikov, ki ne drže besede in ki žanjejo zdaj vihar ker so sejali veter. „Gaulois“ meni celo, da je štrajk naperjen proti republikanski državni obliki. Že dejstvo, da so vsi trije

ogromni štrajki buknili baš v treh republikah, je znamenje, da merijo na to stran.

Taki so glasovi iz Francije.

V Ameriki vlada velika napetost; bati se je velikih nemirov. Jednako je v Švici, kjer se obdržavajo na tisoče broječi shodi, na katerih se sklepa, ustaviti popolnoma delo. —

Da imajo štrajki svojo podlago v opravičenih zahtevah delavcev trpinov, temu se ne da ugovarjati, — ali na žalost opazamo, da pa nemalokrat izrabljajo nezadovoljnost delavcev, katero znajo često umetno vzbujati plačani socialistični kolovodje, nečedni elementje. Tako se je dalo že mnogokrat dokazati, da so štrajke zanetila konkurenčna podjetja, katera imajo od počivanja dela v drugih podjetjih ogromne koristi. Zategadel, ako bi imeli štrajki zares vedno pošteno in moralno podlago, bi morali zajedno onemogočiti koristolovstvo konkurenčnih podjetij.

Ali štrajki v velikih krajih, kjer je delavstvo materijelno bolje organizirano in tudi podjetništvo stoji na boljših nogah, ne škodujejo na nobeno stran veliko. Vse drugače pa je v naših krajih. Tu škodujejo štrajki in prvi vrsti delavskim rodbinam, ki morajo često štrajk poplačati z gmotnim obstankom; v drugi vrsti — pred očmi imamo naš Miren — pa ukončujejo domačo obrt, kateri ne želi nujnejšega nego pogibelj — tuji konkurent. Velika brezvestnost socialističnih hujšakcev slovenske krvi je torej, ako oni zavajajo naše delavce v štrajk. S tem služijo jedino le židovskim in sploh tujim podjetnikom, kajti ako bi to ne bilo, — moral bi že danes vladati za mirenškim štrajkom prav gotovo štrajk tudi v Dörflesovi strojarni. Ali naj je ta izozeta, ker je njen lastnik laški žid in gotovi zagovornik židovskega kapitalizma?

Zatorej bi bilo želeti, da se v interesu domače obrti skoraj poravna ta zadeva, ker škoda je na obeh straneh velika.

Češko-nemška sprava.

Ministerski predsednik dr. pl. Körber je 14. t. m. predložil zastopnikom češkim in nemškimi načrt glavnih načel, po katerih hoče vlada urediti jezikovno vprašanje za Češko in Moravsko. Ta glavna načela za Češko so:

Nemški jezik ostane v sedanjem obsegu v veljavi v sem občevarstvu z vojaškimi oblastmi in orožništvom ter v občevarstvu z oblastmi izven češke kraljevine. Nemščina naj ostane pri uradih v veljavi tudi v notranji službi, ki se tiče vojaštva, poročil na osredno vlado in v policijskih stvareh; dalje v notranjem poslovanju vseh prometnih, poštinih in blagajniških uradov.

C. kr. uradi se razdele v čisto češke, čisto nemške in dvojezične. Enojezični so oni sodni okraji, v katerih je po zadnji ljudski štetvi nad 20% ene narodnosti. Vsi drugi okraji so dvojezični ali mešani. Oblastva, ki obsegajo več sodnih okrajev, so dvojezična, ako je vsaj en okraj mešan. Tekom časa naj se okraji tako omeje in uredé, da bodo po možnosti enojezični. Po tem načelu naj bi se določil uradni jezik za notranji in vnanji promet.

Enojezični uradi se morajo v občevarstvu s strankama posluževati istega jezika — ustno in pismeno. V tem jeziku se morajo glasiti tudi uradne objave, napisi in pečati, kakor tudi vknjižbe. Ako pa je vloga v drugem deželnem jeziku, mora dotična stranka tudi vse rešitve in odredbe dobiti v svojem jeziku. Stranka sploh ni zavezana, da bi morala skrbeti za prevode. Objave ces. uradov morajo biti v jeziku občin, četudi so te v mešanih okrajih.

Pri dvojezičnih uradih je za vse obravnave merodajen jezik stranke. Ako pa je prizadetih v eni stvari več strank, vrši se obravnava ali v obeh jezikih ali pa v tistem jeziku, za katerega se stranke zedinijo. Vsi napisi, objave in pečati so dvojezični. Vknjižbe in izpiski so v jeziku stranke. Isto velja za kazenske obravnave. Vsaka stranka ima pravico v treh dneh zahtevati uradno listino v svojem jeziku, ako ji je bila dostavljena

nekaj šepetati.

Turčin se razsrdi:

„Gjaur, skrivaj si ne smeta tega praviti. No, govori, da čujem tudi jaz!“ Ahmed-aga stopi blizu k njima ter nastavi ušesi.

„Žena“ — začne Slavčo tiho, ali s tresočim glasom — „ti veš, kje je Modri breg“.

„Vem, Slavčo.“

„Dobro“, opomni Ahmed zadovoljno. „Na Modrem bregu na gorenji strani leže velike skale. Poznaš jih, saj smo se igrali tam kot otroci.“

„Poznam jih Slavčo“ — reče Volkana. Bila je zelo zavzeta pri teh vprašanjih, ki niso bila v nikaki zvezi s strašnim položajem.

„Ali poznaš dobro te skale?“

„Poznam jih Slavčo.“

„Dobro, dobro! Dalje!“ reče Ahmed-aga. —

Ali mahoma — kot bi bilo treščilo — odleti Turek dva koraka nazaj, prekucne se in pade vznak. S tilnikom je udaril ob zemljo. Po tem naglem hrumu, ki ga je napravilo padajoče telo, je bilo vse tiho. Turek se niti zganil ni. Kri mu je zalila glavo in oblila tla. Tanki curek krvi mu je šinil iz nosa. (Dalje pride.)

LISTEK.

Hajduk Slavčo.

Bolgarski: Ivan Vazov.*

(Dalje.)

„Samo moja žena bi ti mogla to povedati“, reče mahoma Slavčo, kakor bi mu bilo prišlo to nenadoma na misel.

„Tvoja žena? Ali ve za to?“

„Ne ne.“

„No, zakaj pa praviš, da bi to mogla?“

„Jaz jej povem in ona pojde s tabo in ti pove.“

„Ali še to noč?“

„Da, to noč. Daj jo poklicati!“

Ahmed-aga se zamisli in ga pogleda sumljivo.

„Ali čemu tvoja žena? ... Ali bi ne mogel povedati tega možu, kakemu vaščanu, ki bi ti ga pripeljal?“

„Ne!“

„A zakaj ne?“

„Jutri me popeljete v Sofijo, kjer bom obešen. Rad bi videl še enkrat svojo ženo.“

„Pa če jo ne pokličem?“

„Tedad nikomur drugemu nič ne razodenem.“

„Ali pa veš, da je žerjavica pripravljena?“

„Stori, kar hočeš.“

Petelini so zapeli v drugo.

„Ti si mi pretkani gjaur!“ reče Ahmed-aga hinavsko-dobrovoljno. „Dobro tedaj, bodisi!“

Na to stopi ven, vzbudi zunaj dre-majočega stražnika in mu reče:

„Idi in privedi sem Slavčevo ženo. Reci jej, da bi Slavčo rad govoril z njo.“

„Kaj pa če ne bi hotela?“ vpraša stražnik.

„Bedak! primi jo za lase in privedi jo siloma!“ se zadere nanj načelnik.

Berič vrže puško čez ramo in stopi skozi vrata. Pri tem šumu zalajajo domači psi, povsod drugé pa je bila globoka tišina.

IV.

Blizo četrte ure kasneje stopite dve senci na Hedovo dvorišče, velika vrata se zalusknejo ter se zapro za njima. Bil je to berič s Slavčevo ženo. Privedel jo je potihoma po stopnicah do kleti, kjer se je oglašil pri vratih. Duri se odpró, berič izpusti Slavčevo noter, sam pa ostane zunaj na straži.

Slavčo vpré hrepeneč, radosten pogled na ženo.

v drugem. Druga instanca v mešanem okraju se mora posluževati jezika prve instance.

V notranji službi se enojezični uradi poslužujejo svojega jezika, ravno tako tudi v uradnih dopisih na cesarske in avtonomne urade. Dvojezični uradi pa se v notranji službi poslužujejo jezika strank ali vlog. Dvojezični uradi rabijo v uradnih dopisih jezik onega urada, katerega je dopis namenjen.

Uradniki v enojezičnih okrajih morajo biti v besedi in pisavi popolnoma zmožni dotičnega jezika. V mešanih okrajih mora biti zadostno število uradnikov, ki so zmožni obeh deželnih jezikov. Pri višjem sodišču v Pragi naj se ustanove potrebni senati in oddelki.

Za Moravsko pa velja splošno načelo, da so vsi cesarski uradi dvojezični. V občevanju s strankami je merodajen jezik stranke. Ako se eno in isto uradno poslovanje tiče več strank, mora dotični urad rabiti oba jezika. Isto velja za obravnave, ako se stranke ne zedinijo za en jezik. Uradne objave, vknjižbe, napisi in pečati so dvojezični. Vse druge določbe so v bistvu podobne onim za Češko.

Dopisi.

Od nekod. — Trgatev se ravnokar vrši. Nekoliko moti deževno vreme, vendar pa bo vino res boljše od lanskega. Zato ga kupci plačujejo že po 15—16 gld. ali 30—32 K. hektoliter; kajti sploh kaže se po gorenjem Vipavskem manjša letina od lanske. Nesrečna vinska pogodba (klavzula) pa ne le, da škoduje vinogradi v Avstriji, marveč ona pospešuje tudi alkoholizem, proti kateremu se borijo vsi prijatelji ljudstva z znanim društvom vred le z malim uspehom, dokler se ne odpravi ta nesrečni privelegij, ki nosi milijone in milijone leto za letom naši „trozvezni prijateljici Italiji“, ki ima Avstrijo le za molžno kravo, katero pa razun danega mleka črti v dnu srcā. Zato pa menim, da bi bil na vsak način „severni stric“ boljši in zvestejši zaveznik naš, kakor potuhnjeni Lab, ki je enak gadu, katerega goji Avstrija na lastnih prsih, kakor uči vsa zgodovina Italije od 1815—1848—49, 1859 in 1866 in dalje. Zgodovina je učiteljica ljudstva in vlad, ako si jo hočejo obračati sebi, in tako, domovini in človeštvu v prid, ter nam vedno kliče: Učite se pravičnosti, vi umrljivi ljudje, ker viša roka, ki sega v razvitje človeških zadev, vas svari po zgodovini, ter ne pozabljajte nikjer svojega Boga!...

Še neko zlo navado oziroma razvado sem namenil navesti v Vašem cenjenem listu, in ta je pošiljanje krajevnih razglednic. Lepe in pomenljive razglednice raznih mest in krajev, zlasti

še iz inozemstva, navadno razveselijo naslovljenca, a žalibog, utihotapile so se dlje časa sem tudi nenravne razglednice pohujšljivega pomena, katerih se poslužuje mladina, zlasti neka vrsta vojaških novincev, ki so odšli že od domačega ognjišča pohujšani. Ako so nenravne podobe na razglednih oknih prepovedane, menda bi se morale ustaviti tudi v prometu enake nenravne razglednice, katerih je videl pisec tega že opetovano naslovljenih na mnogotere osebe obojega, zlasti ženskega spola. Naj bi se dotični krogi, ki imajo v tem besedo, tej zlorabi ustavili, kajti neestetične in pohujšljive razglednice, kakor sem jih videl ravno v minulih dneh, žalijo sramožljive oči in nedolžno srce. „Ergo videant consules!“

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

S temeljnimi načeli, katere je prijavil dr. Körber zaupnikom čeških klubov minuli torek in na podlagi katerih misli vlada predložiti državnemu zboru dva zakonska načrta glede jezikovnih razmer na Češkem in na Moravskem, so bili taki, da se niso samo Mladočehi in češki agrarci, marveč tudi konservativni češki posestniki tako izrekli, da se isti kar a limine zavržejo ter da se o istih niti ne razpravlja. S takimi načeli ne namerava vlada pač nič drugega nego vtihotapiti nemški jezik kot državni jezik, proti kateri nameri pa se ne bodo vstavljali samo Čehi, marveč se bodo vstavljali tudi vsi ostali Slovani. Ta dr. Körberjeva odkritja vladnih namer so vstvarila v državnem zboru tako kritični položaj, kakoršnjega v istem že dolgo bilo ni. Vsled teh odkritij so napovedale vladi najhujšo opozicijo vse češke stranke, katero bodo znale tudi dosledno izvajati. In pri takih državnozbornih razmerah naj se v kar najkrajšem času reši državni proračun? Pri takih razmerah naj se reši parlamentarnim potom avstro-ogerska nagodba?

Državni zbor.

Prva seja tega zasedanja pričela je v četrtek ob 11. uri predpoludne. Potem ko je predsednik grof Vetter z navadnim pozdravom otvoril sejo in so se prečitali razni spisi, je predložila vlada zbornici državni proračun in pa zakonski načrt glede pomnožitve novincev ter vladni načrt glede dovolitve kredita v znesku 38.000.000 za preustroj topničarstva, posebno pa za ustanovitev novih baterij s havbicami. Na to je ministrski predsednik pojasnil sedanji politični položaj. Priporočil je posebno, naj bi se državni proračun rešil prej ko prej. Potem pa je izjavil, da hoče vlada na vsaki način rešiti jezikovno vprašanje ter da hoče predložiti v zbornici dva zakonska načrta in sicer jednega za Češko a drugega za Moravsko. Ko je ministrski predsednik rekel, da hoče vlada enakomerno postopati tako proti Čehom kakor tudi proti Nemcem, nastal je v zbornici veliki vihar posebno med Čehi. Pa tudi ostali Slovani so dr. Körberju vgovarjali. Glede avstro-ogrske nagodbe je rekel dr. Körber, da ista še ni dognana med vladama, da se

pa nadeja, da se to kmalu zgodi. Čeh dr. Pacák je odločno protestoval proti načinu, na kakošen misli dr. Körber rešiti češko-nemško jezikovno vprašanje. Predlagal je, da se o dr. Körberjevem govoru od predebata, kar se je tudi sprejelo. Na to je sledilo čitanje in utemeljevanje raznih nujnih predlogom. Za tem se je seja zaključila.

Civilna lista.

Kakor se vidi iz predloženega državnega proračuna se je civilna lista v totranski državni polovici za dva milijona K povišala ter bode znašala zdaj 11.3 milijonov. Ravno isto se zgodi tudi na Ogerskem in bode znašala tudi tam civilna lista 11.3 milijonov, tako da bode znašala odslej skupna civilna lista 22.6 milijonov, dočim je ista znašala dosedaj 18.6 milijonov.

Minister za pravosodje odstopil.

Minister za pravosodje bar. Spens-Boden je podal demisijo, katero je cesar tudi vsprejel. Kakor vzrok se navaja porušeno zdravstveno stanje ministrovo. Odstopivši minister je bil morda Slovanom najneprijaznejši med člani sedanjega ministerstva.

Zde-vprašanje na Poljskem.

Poljski listi poročajo, da bode poljski klub stavlil v državnem zboru interpelacijo, kjer je bilo zaprtih več poljskih rezervistov, ki so se na kontrolnih shodih zglasili v poljskem jeziku mesto v nemškem.

Interpelacija zaradi cesarske pesmi v ogerskem državnem zboru.

V sredo je v ogerskem državnem zboru interpeliral poslanec Pavel Nessy zaradi izgredev v Klausenburgu. Interpelant je vprašal ministrskega predsednika, zakaj da se ni cesar vdeležil slavnosti na čast Matiji Corvinu? Poslanec Nessy vpraša nadalje, zakaj se niso vdeležili teh slavnosti člani cesarske hiše, če se ni mogel iste vdeležiti cesar, ko so bili vendar vabljeni k tej slavnosti. Dalje vpraša, zakaj se je svirala pri ti popolnoma narodni slavnosti cesarska pesem? Ali prevzame ministrski predsednik na-se vso odgovornost, ako bode odslej ogerska mladež vsakrat demonstrirala, ko se bode na Ogerskem svirala cesarska pesem? Ako noče ministrski predsednik tega, potem naj skrbi, da se cesarska pesem ne svira na Ogerskem. Proti koncu seje je odgovarjal ministrski predsednik pl. Szell interpelantu rekoč, da je bil cesar osebno zadržan vdeležiti se Corvinove slavnosti. Nadvojvoda Josip pa bi se bil gotovo udeležil slavnosti, ako bi mu ne bila tega brnila bolezen. Bili so pa udje cesarske družine zastopani pri slavnosti po nadvojvodu Josipu Avgustu. Ako je vojaška godba svirala cesarsko pesem, ravnila se je po predpisih, kajti vojaške godbe morejo vsikdar ob prihodu kakega uda cesarske hiše to pesem svirati.

Burski generali in nemški cesar.

Kakor poroča berlinski list „Vorwärts“ iz povse zanesljivega vira, ni resnična vest onih listov, ki so pisali, da cesar Viljem ni hotel sprejeti v avdienci burskih generalov, marveč resnično je, baš nasprotno, namreč, da so Botha, Dewet in Delarey sami odklonili prijavljeno avdienco, to pa zaradi tega, ker se je hotelo doseči, da jih angleški poslani privede pred nemškega cesarja. Ta odklonitev avdijske je bil dobro

premišljen čin burskih generalov; prvič so se generali izognili vsakemu napačnemu tolmačenju v Angleški, drugi pa so se s tem izberno odzvali netaktnosti nemškega cesarja, ki svoj čas ni hotel sprejeti v avdienci predsednika Krügerja. „Vorwärts“ pravi, da je bila ta njih odklonitev jedna izmed njih slavnih zmag in morda ne zadnja. Cesar Viljem pa je baje zdaj užaljen, ker mu je šla po vodi jedna krasna prilika, ko bi bil pokazal svoj sijaj in izpustil jedno svojih krilatih govoranc.

Nova politika Srbije?

Dunajski „Fremdenblatt“ priobčuje neko brzojavko, katero je posnel po nemški „Nationalzeitung“. Po ti brzojavki bi bil dal srbski minister Vukić zaradi tega svojo ostavko, ker ni hotel car vzprejeti srbske kraljevske dvojice. Glasom te brzojavke šel je namreč belgrajski ruski zastopnik Eurenov k srbskemu kralju v Niš ter mu sporočil, da ga car ne more sprejeti. Vsled tega bi bil sklenil srbski kralj ločiti se od Rusije ter se odslej naslanjati na Avstrijo.

Angleško pravosodstvo.

Irski poslanec Mac Hugh je bil nedavno obsojen v trimesečno ječo, ker se je baje nedostojno vedel pred sodniki. Za tak prestop je navedena kazen 40 šilingov, a ker je bil obtoženi Irec, narokovala se mu je tako kruta kazen. Vedeti pa je treba, kakšni so bili ti razžaljeni sodniki. Takozvano magistratno sodišče obstoji navadno iz prav sumljivih ljudi. Taka sta bila tudi dva sodnika, ki ju je baje razžalil Mac Hugh. Eden sodnikov, neki Hannel je bil 15 let policist brez vsake juridične prakse. Drugi sodnik Segrave je bil pred šestimi meseci izgnan iz nekega regimenta zaradi goljufije in poneverjenja. In taki ljudje sodijo poslance angleške!

Macedonija in Albanija.

Revolucionarno gibanje v Macedoniji in Albaniji raste od dne do dne tako hitro, da je začelo delati velevlastim hudo preglavico. Na vseh koncih in krajih teh dveh nesrečnih dežel prikazujejo se močne ustaške čete, katerim turški vojaški oddelki večkrat niso kos, ter morajo pred njimi bežati, pustivši po več mrtvih za seboj. Ni torej čudo, da postaja evropska diplomacija vedno nervoznejša, ter da je postalo med posameznimi državami jako živahno razgovarjanje zaradi teh dogodkov. Angleško in avstrijsko oficijozno časopisje, ki je dozdaj te dogodke bagateliziralo, postaja zadnji čas, pišoč o njih vedno resnejše.

Domače in razne novice.

Poroka. — Danes se je poročil v Sibiriju na Erdeljskem g. Josip Vodopec, c. in kr. nadporočnik trena z gospodično Enny Seifertovo. Bilo srečno!

Smrtna kosa. — V Celju je umrl v torek posestnik Josip Pegan iz Gabrij na Vipavskem v 35. letu svoje dobe. Pokojnik je bil jako čistan in razumen mož ter jako spoštovan od svojih soobčanov. Bolehal je dlje časa in iskal zdravniške pomoči zdaj v tej kopelji, zdaj v tej bolnišnici, ali zaman. Neizprosna smrt ugrabila ga je v cvetu njegovega življenja. Zapušča udovo in 3 nedorasle otroke. N. p. v m.!

belo palico po glavi, da se je baron takoj mrtev zgrudil. Morilec je vzel svoji žrtvi z zlati napolnjeni mošnjiček, zlato uro ter prej omenjeni instrument. Truplo pa je privezal na jeden kol, ter je vrgel v Donavo. —

Za to svoje peklensko dejanje se je pokoril mlinar na vislicah na znanem hribu „Spinnerin am Kreutz“ pri Dunaju. —

Smrt barona Vege kot prvega matematika, ter kot izvenredno nadarjenega častnika zapustila je v tedanjih učenih vrstah globoko verzel; a njegovo smrt obžalovali so moške učenosti tudi v ostali Evropi.

Vega je bil prvi, ki je v artilerijskih šolah vpeljal analizo, — njegova predavanja v matematiki so vsled njegove bogate izvirne snovi in vsled jasnosti v izražanju našla kmalu vstop v učne knjige. Vega je ne le na polju matematike kot osobito vojaške znanosti hitro zaslovel v Evropi, — marveč njegove nepresegljive tabele logaritma, katere je v prvi objavil l. 1795, in ki so doživele mnogo novih izdaj, ter razna njegova tozadevna dela, pridobila so mu nevenljivo slavo in svetovno priznanje. (Dalje pride.)

Jurij baron Vega.

(K stoletnici njegove smrti 17. septembra 1802.)

Bilo je v dan 26. septembra 1802, ko je pretresla odlično dunajsko družbo novica, da so našli podpolkovnika barona Vega, jednega najhrabrejših častnikov cesarske vojske, imejtelja reda Marije Terezije in matematika, čegar ime je slovelo po vsej Evropi, — mrtvega v Donavi.

Ta novica je provzročila veliko razburjenje mej Dunajčani pa tudi zaradi tega, ker se je bil raznesel glas o nekem misterioznem hudodelstvu, čegar žrtev je bil še le 48-let stari občespoštovani častnik. —

Barona Vega so pogrešali od 17. sept. dalje. Govorilo se je, da so ga nekateri videli v družbi jednega njegovih prijateljev, s katerim se je podal izven Dunaja z namenom, da si kupi novega konja za ježo. To je bilo 17. sept. in od tega časa je Vega izginil brez sledu. Še le 26. septembra so po dolgem iskanju našli njegovo truplo. — Vega je ležal v Donavi; njegovo truplo je bilo privezano z močno vrvice na neki kol. Vse to je kazalo, da je moral biti umorjen, — slutnja, ki se je žal potrdila, ki pa se

je popolnoma izpričala še le mnogo let pozneje. Dunajčani so seveda iz tega tragičnega slučaja takoj skovali grozno dogodbo, vsled katere bi bil Vega postal žrtev — zavisti. Vega je namreč dve leti pred svojo smrtjo dobil baronstvo, kar je seveda napolnilo z zavistjo mnoge njegove skrite neprijatelje. Le-ti da bi ga bili zvalili v zanjko in ga umorili. Ti sovražniki Vegovi, da bi bili v ta namen podkupili njegovega prijatelja. Le-ta da bi bil povabil Vega v okolico Dunaja, da kupita konja, katerega je Vega potreboval za bližajočo se vojno proti Napoleonu. Na tem izletu da je ta prijatelj na Vegi izvršil naročeni umor. Te govorice, katere je sicer marsikdo veroval, pa so bile le pravljice, kajti resnica je prišla slučajno na dan.

Bilo je po zimi l. 1811.

Neki avstrijski artilerijski častnik je videl nekega dne pri nekem artileristu neki risalni instrument, na katerem je bilo vrezano ime Vega in častnik je spoznal instrument kot kekdanjo lastnino slavnega matematika. Na strogo vprašanje je dobil od vojaka sledeči odgovor:

Leta 1809 je bival on (vojak) v Nussdorfu pri Dunaju. — Njegov gospo-

dar je bil neki mlinar, ki ga je pri njegovih delih večkrat opazoval. Nekega dne je artilerist potreboval šestilo; mlinar, proti kateremu je artilerist izrazil to željo, je dejal, da ima on tak instrument ter mu ga prinese in podari. In to je bilo šestilo, ki je bilo lastnina nekega Vege, in ki je sedaj pripomogel do razkritja umora slavnega matematika.

Mlinarja so takoj na to zaprli in ta človek je tudi kmalu vse izpovedal. — Vega — tako se je glasila izpoved mlinarjeva — si je dolgo zaman iskal primernega konja za ježo, a konečno našel žival, ki mu je bila po godi; ali lastnik, ki je bil mlinar sam, konja ni hotel prodati. Baron Vega je ponujal za lepo žival večje in večje zneske, ali mlinar konja ni hotel dati za nobeno ceno. Naposled je baron izvelkel mošnjo polno zlatov in hotel ponuditi za konja jako visoko svoto. Zlato pa je obudilo v lakomnem mlinarju poželjenje: navidezno se je s ponudeno svoto zadovoljil ter povabil barona, da mu sledi v hlev do konja. Ta pot pa je peljala čez globoko mlinšico po brvi. Mlinar je pustil iti barona Vega pred seboj in ko sta se nahajala sredi brvi, udaril je nič zlega slutečega z de-

V Štanjelu na Krasu je umrl v pondeljek v 88. letu svoje starosti po kratki a mučni bolezni posestnik Jožef Hočevar. Ohranil si je ta starček do zadnjih dni zdrav spomin in čist razum. Slovenske časnike čital je prav do zadnjega in sicer brez naočnikov. Četudi nahajajoč se v tako visoki starosti, bil je vendar žrtva svoje neumorne delavnosti. Prehladil se je namreč v vinogradu za časa trgatve ter moral podleči pljučnici, ki ga je v treh dneh spravila s sveta. Večna luč naj mu sveti!

Tržaški namestnik grof Goess se sedaj mudi, kakor poročajo „Slovenec“ iz Celovca, na svojem posestvu Zreču pod Celovcem. Tam je zbrana vsa družina. Prihodnji teden se povrne v Trst. O njegovem odstopu ni več ne duha ne sluha.

Premeščenje v politični službi. — „Narodni list“ na Volovskem je izvedel, da je okrajni glavar v Lošnju Scarpa, premeščen nazaj na Dunaj, od koder je bil svoječasno prišel na Volovsko, a na njegovo mesto da pride kakor voditelj okrajnega glavarstva namestništveni tajnik baron Reinlein.

Posebna tečaja za pouk v ročnih delih v „Šolskem Domu“. — Kakor minulih let, odpreta se tudi letos posebna tečaja: 1. za umetno vezenje in bel šivanje, 2. za krojenje in šivanje vrhne obleke. Tečaja se odpreta s pričetkom novembra t. l. ter se bode učilo v vsakem tečaju po 4 ure na teden, in sicer: v šoli za krojenje in šivanje oblek ob pondeljkih in četrtek od 10. do 12. ure predpoludne, v šoli za umetno vezenje in belo šivanje ob torkih in petkih od 10. do 12. ure predpoludne.

V ta tečaja se sprejmejo one gospodične, ki so že izurjene v ročnih delih, pa se hočejo popolniti s posebnim ozidrom na krojenje perila in oblek. — Za sprejem se je oglasiti do 28. oktobra pisмено ali ustmeno pri vodstvu šole, oziroma pri dotičnih gospodičnih učiteljicah.

Č. g. Ivan Kovačič, vikar v Stržiščih, je šel za upravitelja na Št. Viško goro. Tem povodom nam pišejo iz Stržišča, da spomin na gospoda ostane trajen. Sedaj zadene žalostna usoda Stržišče, ako bodo morale ostati brez duhovnika. Posebno hudo bode po zimi, ker radi snega in burje ni mogoče niti v sosednje zelo oddaljene cerkve.

Kaj vse nam ve „Soča“ povedati. — „Soča“ piše v svojem zadnjem uvodniku, da imajo v našem deželnem odboru Italijani večino, in pristavlja, da jo bodo vedno imeli, dokler bodo sedeli v njem „klerikalci“. Kakor je vsakemu znano, obstoji deželni odbor iz petih članov. Ti člani deželnega odbora so deželni glavar, ki je Italijan, dva italijanska in dva slovenska odbornika. Potem kakom bi imela „Soča“ prav, kajti trije Italijani proti dvema Slovencema tvorijo večino, ako je res, da je tri več nego dva. Pravimo, ako je res, da je tri več nego dva, kajti sodeč po „Sočini“ pisavi, bi to ne bilo vedno res in ostane le toliko časa res, dokler sedita dva „klerikalca“ v deželnem odboru. Ako bi sedela pa v deželnem odboru mesto dveh „klerikalcev“ dva „naprednjaka“, bi bilo po „Sočinem“ mnenju nasprotno res. Potem bi imeli v deželnem odboru Slovenci večino in bilo bi hkratu dva več nego tri. Kajpada, „naprednjaki“ znajo pač coprati in to s pomočjo kalomona. V istem uvodniku trdi „Soča“, da ni blagor ljudstva prav čisto nič pri srečju „klerikalcev“. Po „Sočinem“ mnenju so le možje a la dr. Tuma ljudje, ki skrbijo za blagor ljudstva. O resničnosti „Sočinih“ besed se je naše ljudstvo že popolnoma prepričalo, posebno pa oni posestniki, ki so imeli z njim posla v zadevi železniških pragov.

„Soča“ piše nadalje v svojih prejšnjih uvodnikih, da bi se moralo gledati na to, da se nalože na pivo kolikor mogoče manjše občne in deželne doliade. Po njenih nazorih bi bilo skoraj boljše, da se zvišajo doliade makar na izravne davke ali pa da se zviša užitnina na vino. Pivo ima namreč po „Sočinih“ nazorih pri nas zvišeno nalogo, pregnati iz dežele to nesrečno žganje-pitje. Naše vino pa naj se izvažna, recimo, na Gorenjsko, na Koroško itd. Ker se po „Sočini“ opravičeni trditvi v imenovanih deželah največ žganja popije, potem bi imelo naše vino nalogo preganjati žganje v teh deželah. Niso li to krasne misli? Pri nas naj preganja žganje-pitje pivo, katerega uvoz olajšamo s tem, da ga obkladamo s čim manjšimi občinskimi in deželnimi doliadami, na Gorenjskem in Koroškem pa naj preganja žganje-pitje naše vino. Nam seveda taki narodno gospodarski načrti ne grejo v glavo in smo mnenja, da bi bilo treba puščati na čelu onega, ki jih je objavil v „Soči“, to pa le zato, ker nam ni pri

sreču blagor našega ljudstva in ker smo, kakor pravi „Soča“, ubogi zapeljanci.

Grofica Salburg in — „Soča“. — Neka nemška grofica Edita Salburg ima tiste slabosti kakor znani „Sočini“ pisarji, kateri so se najbrže od take vrste „pisateljskih talentov“ navzeli naziranja, da je vse „imenitno“, kar provzročuje škandale. Ta grofica sestavlja zbirko romanov pod naslovom „Kaj pripoveduje resnica“. V nekem dunajskem listu pa čitamo o tej pisateljici in njeni „maneri“ sledečo kritiko: „Grofica Salburg je nevarna pisateljica. Ona piše svoje romane po tistem receptu, kakor francoski časniki Henri Rochefort svoje uvodne članke. Njena deviza je: škandal čez vse. Z neutrudljivo marljivostjo nabira vse zlobne čenče, ki se nanašajo na razne visoke osebe in celo tude, katerih imena slovijo v službi človečanstva in prosvete. V kolikor jej ne zadostuje resnica, pa doda iz lastne fantazije in tega je večji del v njenih spisih. Vse njene osebe so vzete iz življenja, a njih imena so tako prozorno potvarjena, da vsakdo lahko s prstom pokaže na nje. Da za tako „pisateljstvo“ ni treba nadarjenosti, se samo ob sebi umeje. A to pisateljstvo je nevarno v drugem pogledu. Namen, slabosti in gnjiloba človeške družbe razkrivati, je sam na sebi hvalevreden. Ali za tako delo treba vzvišene npravne resnobe, nikar pa poulične nizkosti. Kjer je tako delo zares potrebno, je namestu ostra satira, nasprotno pa je tako delo le podel pamflet, ki ne dela časti pamfletistu. O npravni resnobi pa v spisih grofice Salburg nismo našli sledu, pač pa nebrzdano veselje na škandalih. Ona riše svoje osebekot dovršene podlece in ničvredneže, pa ako bi jo kdo tožil, ne mogla bi dokazati ničesar. V najnovejšem romanu se je lotila zdravniškega stanu, — to je tu in tam tudi potrebno v naših časih. Ali da je napadla dvojce v zdravilstvu visokozaslužnih mož in jim podtaknila najgrje lastnosti, to govori o zlobnosti pisateljice, kakoršne bi bil zmožen k večjemu ničvrednež, ki se hoče nad nasprotnikom bridko maščevati“. Na konci pravi kritika: „Priporočali pa bi grofici, naj najprej pometa pred svojim pragom, ako pa bitam ne hotela ničesar vedeti, pa jej hočemo mi pomagati“. — Ali ne bi bila primerna ta kritika tudi ljudem pri „Soči“, kateri bodo morda zdaj celo še ponosnejši na svoj lepi „talent“? Dostaviti pa moramo, da omenjena kritika ne stoji morda v kakem klerikalnem listu, marveč v liberalni „Neue Freie Presse“.

Mrknjenje meseca. — Včeraj zjutraj ob 5. uri 16 min. je mrknil mesec. V naših krajih se je to mrknjenje le malo zapazilo, kjer je ob tej uri mesec zatonil.

Razstava mizararskih izdelkov. — V nedeljo in pondeljek bodo razstavljeni mizararski izdelki, katere so izdelali tukajšnji mizarji za časa spolnitvenega tečaja za mizarje, ki se je vršil v Gorici meseca septembra tega leta. Razstavljeni bodo izdelki v prostorih tukajšnje mestne obrtno-nadaljevalne šole. Razstava bode odprta in sicer v nedeljo do 4. ure popoldne, v pondeljek pa od 10 ure predpoludne do 1 ure popoldne.

Najdena ura. — Neki Ivan Sadel je našel pri gledišču srebrno uro ter jo oddal policiji.

Aretiranje. — V Gradišču je aretirala finančna straža nekega Artura Bigonia iz Padove in neko Terezijo Serocco iz Trsta. Pripeljala sta se iz Italije ter prodala v Gradišču voz in konja, ne da bi bila plačala na meji od prodanih reči carino.

Pretep. — V krčmi Valentina F. pod Gradom sta se hudo sporekla čevljar Jože Štrukelj in Miha Koršek po domače Piščanec. Konečno pljune Štrukelj Koršku v obraz. Koršek na pomoč so pa prihiteli in sicer mehanik Ernest Naglič, mizar Emilij Stanta in pleskar Anton Zel. Ti trije so začeli tako neusmiljeno pestiti Štruklja po obrazu, da ga ni bilo skoraj več spoznati. Zato pa jih je tudi policija zaprla.

Begunca. — Na italijanski meji so prijeli dva desetica našega domačega pešpolka št. 97. Hotela sta jo pobrisati čez mejo.

Bratno drštvo v Vel. Žabljah bode imelo svoj redni občni zbor dne 26. oktobra ob 4. uri popoldne s sledečim dnevnim redom: 1. nagovor predsednikov; 2. poročilo tajnikovo; 3. poročilo blagajnikovo; 4. volitev odbora; 5. posamezni predlogi. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Porodila 4 deklice je pri Britofu pri Marijinem Celju na Kanalskem mi-

nuli teden M. V. 2 deklici prišli sta mrtvi na svet, dve pa stežile približno 1 uro.

Nesreča v tovarni na Jesenicah. — Pomožni delavec Jakob Šorli, doma iz Podmelca na Primorskem, je dne 2. t. m. pomagal pri prevažanju železne omare, težke okoli 1500 kg. iz livarne. Voziček, na katerem je ležalo težko breme, je skočil iz tira in se nagnil, omara pa je padla na nesrečnega delavca. Ta se je hotel z naglim skokom rešiti, a je s čevljem obvisel na nekem klinu. Ponorečenca so prepeljali v tovarniško bolnico, kjer pa je čez tri ure vsled hudih poškodb umrl.

Pomožni uradni slugi. — Število pomožnih uradnih slug se skrči na kar mogoče najmanjše število, ker se namerava potem spremeniti mesta pomožnih uradnih slug v stalna mesta.

Intronizacija tržaško-koperskega škofa msgr. dr. Nagla v Kopru se je vršila v nedeljo dne 12. t. m.

Promet na openski železnici. — Vsled nesreče, ki se je dogodila prejšnji teden na openski železnici, je bil promet na ti železnici za nekaj dni vstavljen. Zdaj je pa javna oblast dovolila, da se promet pod nekimi pogoji sme zopet nadaljevati.

Prebivalstvo Trsta šteje sedaj 183.295 duš. Dne 31. dec. 1890 bilo je v Trstu 178.127 prebivalcev. Število prebivalstva se je tedaj pomnožilo od tedaj za 5168 duš.

Razburjenje mej tržaškimi brivci.

— Tržaški brivci, ki so večinoma laški podaniki, nimajo stalne tarife. Te dni je odprl neki Corno v ulici delle Poste svojo novo brivnico. Omenjeni Corno je drugi brivec v Trstu, ki se je upal določiti stalne cene in sicer 30 stot. za samo brado in isto toliko za striženje las. Stem pa je novi brivec zadel v sršenovo gnezdo, kajti ostali brivci so z vso resnostjo nastopili proti najnovejšemu drugu. Temu posledica je, da so pred omenjeno brivnico v sredo aretirali nič manje nego deset razgrajčev! Zatrjuje se, da bodo brivci zahtevali, da se ta brivnica zapre. Nekateri govorijo tudi o možnosti generalnega štrajka, ki pa je za to pač skoro nemogoče, ker delavci ne bodo tega hoteli uprizoriti proti človeku, ki jim gre v prilog z nizkimi cenami.

Veselite samomorilnega kandidata. — V torek ob 7½ uri zjutraj podal se je na tržaško mestno pokopališče 24. letni brusač Viktor C. iz ulice Seminario z namenom, da se ustrelji. Ko je došel do cerkvice na sredi pokopališča, je res izstrelil revolver, a bržkone v — zrak; kajti, ko so prihiteli čuvaji, je „samomorilec“ pobegnil s pokopališča in se podal v neko bližnjih krčem. Ko sta o stvari izvedela dva redarja, podala sta se v dotično krčmo in odvzela možu revolver. Na vprašanje, čemu da je streljal, odgovoril je Viktor, da se je hotel ustreliti, a se ni zadel, ker ni vaju streljati.

Irredentiške razglednice. — Irredentiška odbora v Rimu in Benetkah sta pričela izdajati ter razpošiljati razglednice. Na vrhu je framasonska zvezda s podobo Garibaldijevo. Preko morja se vidi suha zemlja, na levi gorenji strani pa pet grbov, mej temi tudi grba Dalmacije in Istre. Vsi ti grbi so privezani z lancem na steber, ki nosi grb Avstrije. Na razglednici sta dva napis. Gorenji: „Se anche non potrà recarmi mi farò trasportare su di un canone.“ Dolenji: „E dopo 30 anni siamo ancora.“

Izpred državnega sodišča. — Gospod dr. Jurij Hraševac je vložil svoječasno prošnjo pri celjskem mestnem svetu za podelenje pristojnosti. Celjsko županstvo mu je pa vrnilo prošnjo, češ, da je ne sprejme, ker je pisano v slovenskem jeziku. Gospod dr. Hraševac se je vsled tega pritožil pri štajerskem deželnem odboru, a ta je njegovo pritožbo odbil ter bil mnenja, da celjski mestni svet ni prisiljen sprejemati prošnje v slovenskem jeziku. Gospod dr. Hraševac se je pritožil proti odloku štajerskega deželnega odbora pri državnem sodišču na Dunaju, in to je t. dni razsodilo, da je celjski mestni svet kršil s tem zakon, ker ni vsprejel prošnje pisane v slovenskem jeziku, v jeziku namreč, ki je na spodnjem štajerskem deželni jeziku.

Defraudanta poštnega oficijala Hrocha prijeti. — Kakor smo že poročali, je poneveril poštni oficijal Miroslav Hroch v Währingu pri Dunaju 54.000 K in zbežal. Tega moža je policija prišla v Gradcu v sredo po noči, prišla pa mu je na sled tako-le: Dunajska policija je opazila, da Hrochov sin na Dunaju skoro izključno prebira inserate v Graških listih. Mislila si je torej, da išče najbrže kak šifriran inserat svojega očeta, ki se najbrže nahaja v Gradcu. Zato je tudi opozorila graško policijo, ki je začela

defraudanta skrbneje iskati in ga je tudi v resnici našla.

Stanovaj je namreč v hotelu Sommer. Ker se ni hotel legitimirati, odvedel ga je stražnik, ki ga je zasačil, k bližnjemu policijskemu inspektoratu. Dospelvi tja, pahnili je stražarja od sebe ter je hotel zbežati, pa stražnik dotekel ga je kmalu. Iz začetka je tajil, da on ni Hroch. Ko so ga preiskali, našli so pri njem pošto nakaznico, s katero je hotel poslati ženi nekaj denarja. Preiskali so tudi sobo v hotelu, kjer so našli 47.000 K. Hroch je nameraval kupiti v Gradcu neko kavarno ter je dal dotičnemu gospodarju že 6.000 K na račun, svoji ženi pa je izročil 4000 K.

Manifestačni shod kršč. socialcev v St. Hipolitu. — V St. Hipolitu so imeli minulo nedeljo krščanski socialisti pod vodstvom dr. Luegerja svoj shod, katerega se je udeležilo 10.000 ljudi. Nemški nacionalci so hoteli s pomočjo socialnih demokratov preprečiti ta shod, pa se jim to ni posrečilo. Ostalo je le pri zaizganju in kričanju, za kar se pa dunajski krščanski socialisti, kateri so se pripeljali v St. Hipolit v petih posebnih vlakih, niti zmenili niso. Seve, da, bi ta dan v St. Hipolitu ne bilo brez izgrediv, ako ne bi politična oblast za to skrbela in zagotovila red s tem, da je poklicala v St. Hipolit vse polno orožnikov in vojakov. Tudi socialni demokrati so imeli ta dan v St. Hipolitu svoj shod, katerega se je udeležilo pa le kakih 2000 oseb. Značilno je pa to, da so se združili proti krščanskim socialistom socialni demokrati z židi in z nemškimi nacionalci. Bog naj razume te šmentane socialne demokrate!

Slovensko društvo „Ilirija“ v Pragi ima svoj II. občni zbor v soboto 18. t. m. v gostilni g. Schöbla „U Pokornjih“ v Ječni ulici s sledečim sporedom: 1. čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora; 2. čitanje zapisnikov br. društva „Triglava“; 3. odborovo poročilo; 4. volitev: a) predsednika, b) odbora, c) preglednikov; 5. slučajnosti. Gosti dobrodošli! O d b o r.

Deželnozborske velitve na Moravskem. — V četrtek so se vršile v kmečkih občinah na Moravskem deželnozborske volitve, pri katerih je bilo izvoljenih in sicer: 17 kandidatov združenih čeških strank; šest čeških konservativnih kandidatov; štirje nemško-nacionalni kandidati in štiri vsebinski kandidati.

Poskus ostrupljenja. — Profesor kemije na lvoškem vseučilišču Niemilović je hotel popiti jeden kozarec mleka. Ali mleko je bilo grenko. Profesor preišče koj mleko in se prepriča, da je bilo v njem namešanega toliko arsenika, da bi se zamoglo z njim ostrupiti 20 oseb. Profesor je naznanil ta slučaj koj policiji, ki je aretirala slugo. Profesor je namreč prejšnji dan slugo hudo oštel zaradi njegove zanikarnosti. Zato je sluga na sumu, da je on nasul v mleko arsenik, kar je prav lahko storil, kjer so mu bili vsi strupi, nahajajoči se v laboratorju na razpolaganje.

Narodno gospodarstvo.

O tečnosti zelene krme.

Inteligentni in napredni gospodarji rabijo za gnojitve svojih travnikov, razna umetna gnojila, ki so se s časom pokazala nekaj vredna. V zadnjem času pa so opazovali razni gospodarji, da živina noče jesti zelene krme s travnikov ki so bili več let gnojeni s kajnitom ali fosfati-nimi tvarinami. Ta prikazen pa ni dovolj pojasnjena. Ako se travniki gnoje z nečistim kajnitom in to celo v nepravem času, tedaj to krmi škoduje. To nastane posebno tedaj, ako kajnit ne pride že v jeseni na travnik, potem, ko je košnja minila, marveč da se gnoji z njim v teku poletja in da po gnojenju več časa in dežja, tako, da se vsled tega gnojilo le počasi razkaja.

Surove soli, kakor: kajnit, karnalist, silvinit imajo kakor znano razun 9—12 odstotkov kalija še mnogo škodljivih tvarin v sebi, ki se počasi razkrajajo in pri tem niti ne prodirajo v tla marveč ostajajo na vrhu. Ako korenine rastlin popijejo več takih škodljivih snovi, potem dobi krma čuden okus in žival krme ne mara jesti. Zaradi tega je treba surove kalijeve snovi že jeseni speljati na travnik, da čez zimo strupene snovi v gnojilu zlezejo v globočino. Ni pa še znano, ali je to jedini vzrok, da živina ne je rada take krme, ki zraste na umetno gnojenih travnikih in zakaj da taka krma ni tečna. V vsih slučajih pa, kjer se je pojavila ne-uzitnost umetno gnojene krme, pokazalo pa se je kot izvrstno sredstvo gnojenje s hlevskim gnojem, ali tudi z dobrim kompostom. Da se izogne takim in enakim neprimlikam je najbolje, da se pred gnojenjem v večjem napravi poskušnja in se izkusijo travniška tla, da li so za

umetno gnojenje ali ne. Na mokrotnih travnikih je najbolje, ako se mesto 12 odstotnega kajnita rabi koncentrirana kalijeva sol za gnojitev z vsebino od 40% čistega kalija. To velja tudi za gnojitev glinastih ali ilovnatih tal. Nasprotno pa na travnikih z visoko lego in suhimi tlemi se rabi z najboljšim uspehom kajnit, ravno tako na peščenih. Ako se gnojitev izvaja na ta način pravilno, zraste izvrstna krma, pa seveda le tedaj, ako so razmere glede vlage (mokrote) dobro vrejene in so se travniki z dobrim branjem storili pristopne zraku. S takim ravnanjem se dobi finejša vrsta krme (trave in detelje) in se iztrebi trša vrsta trave, mahovine in druge slabše vrste rastline. Slab okus zamore dobiti krma tudi tedaj, ako na travnikih prevlada dražje in razni travniški lišaji. Na vsak način mora gospodar ako živina noče jesti zelene krme, pogledati po uzrokih in jih odstraniti.

O pridelovanju prav zgodnjega zelja na prostem.

Vsaka kuhinjska ali zelenjadna rastlina je tem bolj cenjena, tem dražja, čim prej pride na trg, oziroma v kuhinjo. Zato se velika večina zelenjavnih rastlin v gosposkih vrtih in v vrtih blizu velikih mest prav zgodaj prideluje, oziroma sili v posebnih gorkih lebah. Siljene rastline res niso nikoli tako dobrega okusa, kakršnega so na prostem pridelane, pa ravno zaradi njih zgodnosti se cenijo ter drago plačujejo, veliko dražje, kakor pozneje na prostem pridelane, dasi so te veliko boljšega okusa.

No, manj premožen človek si siljene zelenjadi pač ne more privoščiti, vsaj pogostokrat ne, zato si pa želi na prostem pridelano kar najprej mogoče dobiti na mizo. Med zelenjadne rastline, ki se v gosposkih in v mestnih vrtih redno vsako leto pridelujejo ali silijo v gorkih lebah, spada odločno tudi zgodnje zelje ali zgodnji kapus. Zgodnje zelje se pa more neprimerno bolj zgodaj pridelovati kakor ga po navadnem načinu pri nas na prostem pridelujejo, če se prideluje po prezimljenih sadikah. Z pomočjo prezimljenih sadik prideluje se pa zgodnje zelje takole:

Koncem avgusta, pričetkom septembra — v Vipavi, na Goriškem, v Istri še celo zadnje dni septembra — se vseje seme prav zgodnje vrste zelja, kakor ivanskega zelja, zgodnjega podolgovatega dunajskega zelja ali zgodnjega erfurtskega itd. na obsenčene lešice. Kakor hitro se rastlinice dobro prekrižajo, to je kakor hitro nastavi h kličnim listom prva dva prava listka, se prav na gosto začasno presade na bolj pusto, vsekakor pa prav preksolnčno lešico. Presade se tako, da pride na vsakih 5 cm v četverokotu ena rastlinica. Tako gosto začasno presajanje se v vrtnarstvu imenuje pikiranje rastlin.

Kadar pikirane rastline dosežejo velikost ravno pravih sadik, se jim mora zabraniti daljnje bujno razvijanje, daljnja bujna rast. To se pa stori na ta način, da se ali vnovič prepikirajo, ali pa se puste, da trpe primerno sušo, kar se stem doseže, da se jim ob suhem vremenu nič ne priliva, ob deževnem pa da se s čim pokrijejo, tako da jih dež ne more namočiti. Izkratka, s takimi rastlinami se mora tako postopati, da do zime dorasejo le toliko, da se more o njih reči, da so ravno pravšnje za presajanje. Čez zimo se take sadike puste popolnoma na miru do pomladi. Prihodnjo pomlad se pa prezimljene sadike, hakor hitro zemlja in vreme to dovolita, presade na stalno mesto. Najboljše mesto za nje je prav preksolnčno, pred burjo in severom zarvarvana lega s prav dobro, močno zagnojeno zemljo. Obdelovanje obstoji v tem, da se po enkrat ali dvakrat okopljejo, da se jim po potrebi priliva, po kakem dežju enkrat še celo z gnojnico, in da se z njih obira mrčes, če se na njih prikaže. Tako pridelano zelje naredi po skušnji na vrtu nekdanje deželne vinarske in sadjarske šole na Slapu do binkošti že prav lepe trde glave, ki se prav lahko spravijo v denar.

Prav na isti način se da v pravem podnebju pridelovati tudi zgodnji ohrovt. Prvi pogoj je seveda prava zgodnja vrsta, kakor je na primer italijanski marcelin, ali ulmski, ali dunajski zgodnji ohrovt.

Prav izborna se da na ta način pridelovati tudi zgodnja karfiola, ki ima še višjo ceno kakor zgodnje zelje ali zgodnji ohrovt. Koleraba se pa na ta način ne da zgodaj pridelovati, kajti njene sadike zime ne prestanejo.

Kako prav bi bilo, če bi se naši Vipavci, Goričani, Istrijani in tržaški okoličani lotili pridelovanja takih zgodnjih kuhinjskih ali zelenjavnih rastlin. Še lepši denar bi lahko zanje dobivali, kakor ga dobivajo vrli Brici že zdaj za svoj zgodnji lédrik, grah in krompir.

R. Dolenc.

Razpis službe občinskega tajnika.

Podpisano županstvo razpisuje službo občinskega tajnika z letno plačo 900 kron in primernim stanovanjem. Prošnje z dokazili zmožnosti za to službo je vložiti pri podpisnem do konec tega meseca. Zahteva se znanje slovenskega, italijanskega in nemškega jezika v govoru in pisavi.

Županstvo v Kanalu.

dne 8. oktobra 1902.

M. Zega, župan.

Ivan Bednařik priporoča svojo knjigoveznicu v Gorici ulica Vetturini št. 3.

Romarjem na Sv. Goro
kakor tudi slavnemu
občinstvu v obče se
najljubneje priporoča

kavarna „Central“ v Gorici

na Travniku tik cerkve
sv. Ignacija. Lastnik je
Filip Pečenko iz Rihem-
berga. Na razpolago ima
nad 100 časopisov, kava
in likerji najboljši, po-
strežba točna, čistoba
izgledna, cene so ka-
kor v drugih kavarnah.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji,
izdelujeta
vsakovrstne obleke za moške
po meri, bodisi fine ali pa
priproste.

Priporočata se svojim rojakom
v Gorici in na deželi, posebno pa
č. duhovščini in učencem srednjih
in ljudskih šol za obilna naročila.

BRIVNICA

Anton Pucelj

priporoča svojo

brivnico v Gorici

na Travniku, in

brivsko podružnico

v ulici Tre Rê, 16.

Anton Kuštrin

Gosposki ulici h. štev. 25,
(v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Sloveči profesorji
medicinske in zdravniški
priporočajo

Tinkuro za želodec

lekarnarja

Gabrijela Piccoli-ja
v Ljubljani.

dvornega zalagatelja Nj. svet papeža
kot sredstvo, ki krepča želodec,
vzbuja tek, pospešuje prebav-
ljanje in odprtje telesa, posebno
zdravilna za one, ki trpe na za-
staranem zaprtju.

Tinkuro za želodec razpošilja lekarnar
PICCOLI v Ljubljani v škatljicah z 12 ste-
klenicami za K 252, z 24 steklenicami za
K 480, z 36 steklenicami za K 720, z 70
steklenicami za K 1300. Poštni paket pod 5 kg.
Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu,
Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67,
prevzema vsa zidarska dela po naj-
nižji ceni. — Naročena dela se lično
izvršujejo.

Velika zaloga

gotovih oblek

vsake vrste in vsake mere.

!!! Brez konkurence !!!

ANTON KRUŠIČ,

trgovec in krojaški mojster
v Gorici, Vrtna ulica št. 26.

V mirodilnicah

ANTON MAZZOLI

Gorica.

Gosposka ulica in tekaljšče G. Verdi
se prodaja

vse kemično čiste pridelke za
uravnanje vina, kakor tudi ka-
deča žveplena kislina za čistiti
vinsko posodo, namreč: sode,
čebre itd. itd.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furianskih,

briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po želez-
nici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v
sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja
tudi vzorce.

Cene zmerne. Rostrežba poštna.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga
vsakovrstnega trdega in mehkega
koroškega in kranjskega lesa ter
pohištva, rakev (trug), vinskih pos-
od, stiskalnice za vino in sadje
vsake velikosti, kakor tudi krat-
kočasnih iger slovenskih „Mari-
janje“ t. j. ličnih in trpežnih
miz iz trdega lesu, ki imajo
znotraj tro- ali štiridelno keg-
ljišče z vrtenici in kegljavnično
blagajno po najnovejši sestavi, za
krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica,
priporoča p. n. občinstvu svojo
bogato zalogo, zagotavlja naj-
hitrejšo postrežbo in jako nizke
cene.

Največja trgovina krojnega blaga

„Krojaška zadruga“

Gorica, Gosposka ulica št. 7

Priporoča se v to stroko spadajoče kakovosti blaga za bližajočo se
letno dobo, kakor: volne, perkal, satin, batist, zephir svile, svile za prati,
Voile de Lanie, Tennis, Oksford, pique luknjasti. Možka sukna po vsaki
ceni v veliki izbiri. Nadalje ima bogato zalogo preprog, pregrinjaj, zaves,
blaga za mobilje, platna, Chiffona, ruskega platna, Kucippovega platna,
hlacvine, volnenih odev, koftov, srajc, bombažev, žepnih rut itd.

Gospode opozarja na izborna perilo, katero se razprodaja 15%
pod ceno, dokler je še zaloga.

Pod perilo spada sledeče: belé srajce z barvanimi oprsniki ovrtniki,
zapestnice, nogavice, srajce za hribolazce itd.

== Vse po najnižjih in stalnih cenah! ==

Na željo se razpošiljajo vzorci poštne prosti.

TISKA:

Časopise - - - - -
Knjige - - - - -
Diplome - - - - -
Trgovske račune - - - - -
Cenike - - - - -
Vabila za veselice - - - - -
Pisma s firmo - - - - -
Razne etikete - - - - -
i. t. d.

NARODNA = TISKARNA v GORICI

prevzema vsa v tiskarsko
stroko spadajoča dela in
izvršuje v moderni in okusni
obliki po tako nizkih cenah
da se ne boji n i k a k e
konkurence.

TISKA:

Tisk. za duhovnije - - - - -
Plakate - - - - -
Sprejemnice - - - - -
Računske sklepe - - - - -
Pobotnice - - - - -
Razne posetnice - - - - -
Poročnice - - - - -
Osmrtnice - - - - -
i. t. d.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izhaja vsak **torek** in **soboto** v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto er ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Namskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnine pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Trije veliki delavski štrajki.

Francozka, Švica in združene države Severne Amerike stoje pod utisom velikih gospodarskih dogodkov, ki so nastali v poslednjem času. Tisoči, stotisoči delavcev so odložili delo, zapustili delavnice in se združili v štrajk. Proglašen je generalni štrajk, — oklic, da se opusti vsako delo, padel je na rodovitna tla: od dela utrjena, telesno izmzgana in s socialističnim upornim duhom napojena masa delavstva je z veseljem sledila pozivu svojih voditeljev, da se odpočije, a da ob enem pokaže kapitalistični vevlasti moč „delavske vevlasti“.

Vsi poskusi posredovanja ostali so brez uspeha. V Franciji je segla v razprave med delavci in delodajalci sama glava kabineta, glasoviti Combes. Ali glas onega, ki je razdril verske učne zavode v celi Franciji, ostal je nasproti socialistični vevlasti glas vpijočega v puščavi, — ta vevlast je „vsemogočnemu“ Combesu pokazala, da je še mogoča v Franciji dvojna mera v pojavljanju „svobodne volje nasproti zakonodaji“...

Jednake uspehe je rodilo tudi v Ameriki posredovanje samega predsednika Roosevelta; tudi on je skušal izravnati nasprotstva mej rudokopi in kapitalisti — ali zastoj! (Po najnovejših poročilih je tu štrajk nehal.)

V Zjedinjenih državah je prva posledica štrajka gospodarska kriza. Ne samo da se je silno podražil premog, tudi živež, zlasti meso je zelo poskočilo v ceni. Severna Amerika je zemlja, v kateri se največ pojé mesa in največ pokuri premoga. Naročene so ogromne množice premoga iz Angležke in Kanade, ali ako štrajk traja še nekoliko časa, tudi to ne bo več izdalo. To dejstvo pa postaja kritično v tem času ko se bliža zima in potreba kuriva postaja čedalje občutnejša. Vendar ni upanja, da bi se stvari obrnile na bolje. Poročila iz Francije, Švice in Amerike govoré, da se štrajki še širijo, ter, da so se delavci trdovratno odločili ostati pri svojih zahtevah.

V Ženevi v Švici počiva vse delo. Ondi so položili delo tudi stavci v ti-

skarnah tako, da ne izide noben časopis. Ker je pa Švica zavetje anarhistov, hočejo ti življi izkoristiti štrajk v svoje prekucijske namene. Dozdej še vlada tu in tam mir, a to ne bo trajalo dolgo; zaradi tega so odposlani v razne kraje oddelki vojaštva, da vzdržujejo mir in red...

V Franciji je zavladal generalni štrajk rudarjev v vseh premogokopnih departementih, v Pas-de-Calais, Loire, Haute-Loire, Gard in Tarn in drugih. Dosedaj se sicer ni kalil mir, alijako vznemirja nakana rudarjev, da udero v rudokope in jih razrušijo, stroje razbijejo in sploh vse pokončajo. Prefekt v Pas-de-Calais pravi, da je doživel že več štrajkov, a takega ko zdaj še ni bilo. V tem kraju počiva nad 50.000 delavcev. V Bassin de Loire jih štrajka 85 odstotkov. St. Etienne je vojaško zastražen. — Delavski kolovodje pozivljejo na mir in na vztrajnost, da se zabrani dovoz premoga iz drugih krajev. V Saint-Chamond, kjer se je še delalo, je odšlo 2000 delavcev, da prisilijo tamošnje tovariše k štrajku.

O uzrokih teh ogromnih štrajkov se širijo različne govorice. Francozki socialistični vodja Jaurès piše v „Petit republicque“ da so največ vzrok temu gibanju rudniška društva, katera težijo trajno za zmanjšanje delavskih plač. Cene premoga v l. 1901 in 1902 niso padle in vendar prikrajšujejo ta društva delavcem premije, katere so jim po dogovoru dolžna vsled podražjenja premoga. Pa društva se skušajo skrivati za vlado in zvaliti nanjo vso odgovornost. Ta društva želé, da pride do konflikta med delavci in republikansko večino parlamenta. Ako vlada izgubi hladno kri in se da zapeljati do nasilstev, tedaj bi ta društva triumfiral.

No, vladi odločno nasprotni listi radostno pozdravljajo ta štrajk, ki dela vladi velike sitnosti. Monarhist Cassagnac piše v „Autorité“ da je ta štrajk odgovor delavcev na obljube lakomnih podjetnikov, ki ne drže besede in ki žanjejo zdaj vihar, ki ne sejali veter. „Gaulois“ meni celo, da je štrajk naperjen proti republikanski državni obliki. Že dejstvo, da so vsi trije

ogromni štrajki buknili baš v tih republikah, je znamenje, da merijo na to stran.

Taki so glasovi iz Francije.

V Ameriki vlada velika napetost; bati se je velikih nemirov. Jednako je v Švici, kjer se obdržavajo na tisoče broječi shodi, na katerih se sklepá, ustaviti popolnoma delo. —

Da imajo štrajki svojo podlago v opravičenih zahtevah delavcev trpinov, temu se ne da ugovarjati, — ali na žalost opazujemo, da pa nemalokrat izrabljajo nezadovoljnost delavcev, katero znajo često umetno vzbujati plačani socialistični kolovodje, nečedni elementje. Tako se je dalo že mnogokrat dokazati, da so štrajke zanetila konkurenčna podjetja, katera imajo od počivanja dela v drugih podjetjih ogromne koristi. Zategadel, ako bi imeli štrajki zares vedno pošteno in moralno podlago, bi morali zajedno onemogočiti koristolovstvo konkurenčnih podjetij.

Ali štrajki v velikih krajih, kjer je delavstvo materijelno bolje organizovano in tudi podjetništvo stoji na boljih nogah, ne škodujejo na nobeno stran veliko. Vse drugače pa je v naših krajih. Tu škodujejo štrajki v prvi vrsti delavskim rodbinam, ki morajo često štrajk poplačati z gmotnim obstankom; v drugi vrsti — pred očmi imamo naš Miren — pa ukončujejo domačo obrt, kateri ne želi nujnejšega nego pogibelj — tuji konkurent. Velika brezvestnost socialističnih hujskačev slovenske krvi je torej, ako oni zavajajo naše delavce v štrajk. S tem služijo jedino le židovskim in sploh tujim podjetnikom, kajti ako bi to ne bilo, — moral bi že danes vladati za mirenškim štrajkom prav gotovo štrajk tudi v Dörflesovi strojarni. Ali naj je ta izozeta, ker je njen lastnik laški žid in gotovi zagovornik židovskega kapitalizma!

Zatorej bi bilo želeti, da se v interesu domače obrti skoraj poravna ta zadeva, kar škoda je na obeh straneh velika.

Češko-nemška sprava.

Ministerski predsednik dr. pl. Körber je 14. t. m. predložil zastopnikom češkim in nemškim načrt glavnih načel, po katerih hoče vlada urediti jezikovno vprašanje za Češko in Moravsko. Ta glavna načela za Češko so:

Nemški jezik ostane v sedanjem obsegu v veljavi v sem občevaranju z vojaškimi oblastmi in orožništvom ter v občevaranju z oblastmi izven češke kraljevine. Nemščina naj ostane pri uradih v veljavi tudi v notranji službi, ki se tiče vojaštva, poročil na osredno vlado in v policijskih stvareh; dalje v notranjem poslovanju vseh prometnih, poštinih in blagajniških uradov.

C. kr. uradi se razdele v čisto češke, čisto nemške in dvojezične. Enojezični so oni sodni okraji, v katerih je po zadnji ljudski štetvi nad 20% ene narodnosti. Vsi drugi okraji so dvojezični ali mešani. Oblastva, ki obsegajo več sodnih okrajev, so dvojezična, ako je vsaj en okraj mešan. Tekom časa naj se okraji tako omeje in uredé, da bodo po možnosti enojezični. Po tem načelu naj bi se določil uradni jezik za notranji in vnanji promet.

Enojezični uradi se morajo v občevaranju s strankama posluževati istega jezika — ustno in pismeno. V tem jeziku se morajo glasiti tudi uradne objave, napisi in pečati, kakor tudi vknjižbe. Ako pa je vloga v drugem deželnem jeziku, mora dotična stranka tudi vse rešitve in odredbe dobiti v svojem jeziku. Stranka sploh ni zavezana, da bi morala skrbeti za prevode. Objave ces. uradov morajo biti v jeziku občin, četudi so te v mešanih okrajih.

Pri dvojezičnih uradih je za vse obravnave merodajen jezik stranke. Ako pa je prizadetih v eni stvari več strank, vrši se obravnava ali v obeh jezikih ali pa v tistem jeziku, za katerega se stranke zedinijo. Vsi napisi, objave in pečati so dvojezični. Vknjižbe in izpiski so v jeziku stranke. Isto velja za kazenske obravnave. Vsaka stranka ima pravico v treh dneh zahtevati uradno listino v svojem jeziku, ako ji je bila dostavljena

nekaj šepetati.

Turčin se razsrdi:

„Gjaur, skrivaj si ne smeta tega praviti. No, govori, da čujem tudi jaz!“ Ahmed-aga stopi blizu k njima ter nastavi ušesi.

„Žena“ — začne Slavčo tiho, ali s tresočim glasom — „ti veš, kje je Modri breg“.

„Vem, Slavčo.“

„Dobro“, opomni Ahmed zadovoljno.

„Na Modrem bregu na gorenji strani leže velike skale. Poznaš jih, saj smo se igrali tam kot otroci.“

„Poznam jih Slavčo“ — reče Volkana. Bila je zelo zavzeta pri teh vprašanjih, ki niso bila v nikaki zvezi s strašnim položajem.

„Ali poznaš dobro te skale?“

„Poznam jih Slavčo.“

„Dobro, dobro! Dalje!“ reče Ahmed-aga. —

Ali mahoma — kot bi bilo treščilo — odleti Turek dva koraka nazaj, prekuene se in pade vznak. S tilnikom je udaril ob zemljo. Po tem naglem hrumu, ki ga je napravilo padajoče telo, je bilo vse tiho. Turek se niti zganil ni. Kri mu

LISTEK.

Hajduk Slavčo.

Bolgarski: Ivan Vazov*)

(Dalje.)

„Samo moja žena bi ti mogla to povedati“, reče mahoma Slavčo, kakor bi mu bilo prišlo to nenadoma na misel.

„Tvoja žena? Ali ve za to?“

„Ne ne.“

„No, zakaj pa praviš, da bi to mogla?“

„Jaz jej povem in ona pojde s tabo in ti pove.“

„Ali še to noč?“

„Da, to noč. Daj jo poklicati!“

Ahmed-aga se zamisli in ga pogleda sumljivo.

„Ali čemu tvoja žena? ... Ali bi ne mogel povedati tega možu, kakemu vaščanu, ki bi ti ga pripeljal?“

„Ne!“

„A zakaj ne?“

„Jutri me popeljete v Solijo, kjer bom obešen. Rad bi videl še enkrat svojo ženo.“

„Pa če jo ne pokličem?“

„Ali pa veš, da je žerjavica pripravljena?“

„Stori, kar hočeš.“

Petelini so zapeli v drugo.

„Ti si mi pretkani gjaur!“ reče Ahmed-aga hinavsko-dobrovoljno. „Dobro tedaj, bodisi!“

Na to stopi ven, vzbudi zunaj drmajočega stražnika in mu reče:

„Idi in privedi sem Slavčevo ženo. Reci jej, da bi Slavčo rad govoril z njo.“

„Kaj pa če ne bi hotela?“ vpraša stražnik.

„Bedak! primi jo za lase in privleči jo siloma!“ se zadere nanj načelnik.

Berič vrže puško čez ramo in stopi skozi vrata. Pri tem šumu zalajajo domači psi, povsod drugé pa je bila globoka tišina.

IV.

Blizo četrte ure kasneje stopite dve senci na Hedovo dvorišče, velika vrata se zalusknejo ter se zapro za njima. Bil je to berič s Slavčevo ženo. Privedel jo je potihoma po stopnicah do kleti, kjer se je oglašil pri vratih. Duri se odpró, berič izpusti Slavčevo noter, sam pa ostane zunaj na straži.

„Zdrava Volkana!“ reče potihoma.

„Slavčo, Slavčo! Oh, kdo bi bil pričakoval, da te dobim v takem stanu! O Bog, kdo bi bil mislil!“ je tarnala žena z jokljivim glasom, pa lomila z rokama v obupnosti.

„Ne javkaj, Volkana, ni vzroka.“

„A zakaj si me poklical?“ vpraša ga solznih očíj.

„Da bi te še enkrat videl; kajti kdo ve, ali te bom še kdaj...“

„O moj mož!“ — zjavka Volkana.

„Kaj pa dela Vladko?“

„Vladko je zdrav.“

„A kako se pa tebi véde!“

„Ne govori o tem Slavčo! Kako se je to zgodilo, da te je vjel ta... Kdo si pa more le misliti, kake muke te čakajo od teh malopridnežev!“ blebetala je Volkana brez vsakega ozira na Turka.

Turek je razumel bolgarski in lovil je vsako besedo iz tega zaupnega razgovora zakoncev.

Pristopi k njima ter zareži:

„Nu, kaj šepetata tu? Govori zdaj Slavčo, kar imaš povedati ženi; z vajinim cviljenjem ne bom izgubljal časa...“

„Volkana, idi, povem ti to sami“

v drugem. Druga instanca v mešanem okraju se mora posluževati jezika prve instance.

V notranji službi se enojezični uradi poslužujejo svojega jezika, ravno tako tudi v uradnih dopisih na cesarske in avtonomne urade. Dvojezični uradi pa se v notranji službi poslužujejo jezika strank ali vlog. Dvojezični uradi rabijo v uradnih dopisih jezik onega urada, katerega je dopis namenjen.

Uradniki v enojezičnih okrajih morajo biti v besedi in pisavi popolnoma zmožni dotičnega jezika. V mešanih okrajih mora biti zadoštevajoče število uradnikov, ki so zmožni obeh deželnih jezikov. Pri višjem sodišču v Pragi naj se ustanove potrebni senati in oddelki.

Za Moravsko pa velja splošno načelo, da so vsi cesarski uradi dvojezični. V občevanju s strankami je merodajen jezik stranke. Ako se eno in isto uradno poslovanje tiče več strank, mora dotični urad rabiti oba jezika. Isto velja za obravnave, ako se stranke ne zedinijo za en jezik. Uradne objave, vknjižbe, napisi in pečati so dvojezični. Vse druge določbe so v bistvu podobne onim za Češko.

Dopisi.

Od nekod. — Trgatev se ravnokar vrši. Nekoliko moti deževno vreme, vendar pa bo vino res boljše od lanskega. Zato ga kupci plačujejo že po 15—16 gld. ali 30—32 K. hektoliter; kajti sploh kaže se po gorenjem Vipavskem manjša letina od lanske. Nesrečna vinska pogodba (klavzula) pa ne le, da škoduje vinoreji v Avstriji, marveč ona pospešuje tudi alkoholizem, proti kateremu se borijo vsi prijatelji ljudstva z znanim društvom vred le z malim uspehom, dokler se ne odpravi ta nesrečni privilegij, ki nosi milijone in milijone leto za letom naši „trozvezni prijatelji Italiji“, ki ima Avstrijo le za molžno kravo, katero pa razun danega mleka črti v dnu srca. Zato pa menim, da bi bil na vsak način „severni stric“ boljši in zvestejši zavveznik naš, kakor potuhneni Lab, ki je enak gadu, katerega goji Avstrija na lastnih prsih, kakor uči vsa zgodovina Italije od 1815—1848—49, 1859 in 1866 in dalje. Zgodovina je učiteljica ljudstva in vlad, ako si jo hočejo obračati sebi, in tako domovini in človeštvu v prid, ter nam vedno kliče: Učite se pravičnosti, vi umrljivi ljudje, ker viša roka, ki sega v razvitje človeških zadev, vas svari po zgodovini, ter ne pozablajte nikjer svojega Boga!...

Še neko zlo navado oziroma razvado sem namenil navesti v Vašem cenjenem listu, in ta je pošiljanje krajevnih razglednic. Lepe in pomenljive razglednice raznih mest in krajev, zlasti

še iz inozemstva, navadno razveselijo naslovljenca, a žalibog, utihotapile so se dlje časa sèm tudi nenravne razglednice pohujšljivega pomena, katerih se poslužuje mladina, zlasti neka vrsta vojaških novincev, ki so odšli že od domačega ognjišča pohujšani. Ako so nenravne podobe na razglednih oknih prepovedane, menda bi se morale ustaviti tudi v prometu enake nenravne razglednice, katerih je videl pisec tega že opetovano naslovljenih na mnogotere osebe obojega, zlasti ženskega spola. Naj bi se dotični krogi, ki imajo v tem besedo, tej zlorabi ustavili, kajti neestetične in pohujšljive razglednice, kakor sem jih videl ravno v minulih dneh, žalijo srca, možljive oči in nedolžno srce. „Ergo videant consules!“

Politični pregled.

Notranji politični položaj.

S temeljnimi načeli, katera je prijavil dr. Körber zaupnikom čeških klubov minuli torek in na podlagi katerih misli vlada predložiti državnemu zboru dva zakonska načrta glede jezikovnih razmer na Češkem in na Moravskem, so bili taki, da se niso samo Mladočehi in češki agrarci, marveč tudi konservativni češki posestniki tako izrekli, da se isti kar a limine zavržejo ter da se o istih niti ne razpravljajo. S takimi načeli ne namerava vlada pač nič drugega nego vtihotapiti nemški jezik kot državni jezik, proti kateri nameri pa se ne bodo vstavljali samo Čehi, marveč se bodo vstavljali tudi vsi ostali Slovani. Ta dr. Körberjeva odkritja vladnih namer so vstvarila v državnem zboru tako kritičen položaj, kakoršnega v istem že dolgo bilo ni. Vsled teh odkritij so napovedale vladi najhujšo opozicijo vse češke stranke, katero bodo znale tudi dosledno izvajati. In pri takih državnozbornih razmerah naj se v kar najkrajšem času reši državni proračun? Pri takih razmerah naj se reši parlamentarnim putem avstro-ogerska nagodba?

Državni zbor.

Prva seja tega zasedanja pričela je v četrtek ob 11. uri predpoludne. Potem ko je predsednik grof Vetter z navadnim pozdravom otvoril sejo in so se prečitali razni spisi, je predložila vlada zbornici državni proračun in pa zakonski načrt glede pomnožitve novincev ter vladni načrt glede dovolitve kredita v znesku 38.000.000 za prevzajbo topničarstva, posebno pa za ustanovitev novih baterij s havbicami. Na to je ministrski predsednik pojasnil sedanjí politični položaj. Priporočal je posebno, naj bi se državni proračun rešil prej kot prej. Potem pa je izjavil, da hoče vlada na vsaki način rešiti jezikovno vprašanje ter da hoče predložiti v zbornici dva zakonska načrta in sicer jednega za Češko a drugega za Moravsko. Ko je ministrski predsednik rekel, da hoče vlada jednako komerno postopati tako proti Čehom kakor tudi proti Nemcem, nastal je v zbornici veliki vihar posebno med Čehi. Pa tudi ostali Slovani so dr. Körberju vgovarjali. Glede avstro-ogrske nagodbe je rekel dr. Körber, da ista še ni dognana med vladama, da se

pa nada, da se to kmalu zgodi. Čeh dr. Pacák je odločno protestoval proti načinu, na kakšen misli dr. Körber rešiti češko-nemško jezikovno vprašanje. Predlagal je, da se o dr. Körberjevem govoru od predebata, kar se je tudi sprejelo. Na to je sledilo čitanje in utemeljevanje raznih nujnih predlogom. Za tem se je seja zaključila.

Civilna lista.

Kakor se vidi iz predloženega državnega proračuna se je civilna lista v tostranski državni polovici za dva milijona K povišala ter bode znašala zdaj 11.3 milijonov. Ravno isto se zgodi tudi na Ogerskem in bode znašala tudi tam civilna lista 11.3 milijonov, tako da bode znašala odslej skupna civilna lista 22.6 milijonov, dočim je ista znašala dosedaj 18.6 milijonov.

Minister za pravosodje odstopil.

Minister za pravosodje bar. Spens-Boden je podal demisijo, katero je cesar tudi vsprejel. Kakor vzrok se navaja porušeno zdravstveno stanje ministrovo. Odstopivši minister je bil morda Slovanom najneprijaznejši med členi sedanjega ministerstva.

Zde-vprašanje na Poljskem.

Poljski listi poročajo, da bode poljski klub stavljal v državnem zboru interpelacijo, kjer je bilo zaprtih več poljskih rezervistov, ki so se na kontrolnih shodih zglasili v poljskem jeziku mesto v nemškem.

Interpelacija zaradi cesarske pesmi v ogerskem državnem zboru.

V sredo je v ogerskem državnem zboru interpeliral poslanec Pavel Nessy zaradi izgrede v Klausenburg. Interpelant je vprašal ministrskega predsednika, zakaj da se ni cesar vdeležil slavnosti na čast Matiji Corvinu? Poslanec Nessy vpraša nadalje, zakaj se niso vdeležili teh slavnosti člani cesarske hiše, če se ni mogel iste vdeležiti cesar, ko so bili vendar vabljeni k tej slavnosti. Dalje vpraša, zakaj se je svirala pri ti popolnoma narodni slavnosti cesarska pesem? Ali prevzame ministrski predsednik na-se vso odgovornost, ako bode odslej ogerska mladež vsakrat demonstirala, ko se bode na Ogerskem svirala cesarska pesem? Ako noče ministrski predsednik tega, potem naj skrbi, da se cesarska pesem ne svira na Ogerskem. Proti koncu se je odgovarjal ministrski predsednik pl. Szell interpelantu rekoč, da je bil cesar osebno zadržan vdeležiti se Corvinove slavnosti. Nadvojvoda Josip pa bi se bil gotovo udeležil slavnosti, ako bi mu ne bila tega bramlja bolezen. Bili so pa udje cesarske družine zastopani pri slavnosti po nadvojvodu Josipu Avgustu. Ako je vojaška godba svirala cesarsko pesem, ravnala se je po predpisih, kajti vojaške gubbe morejo vsikdar ob prihodu kakega uda cesarske hiše to pesem svirati.

Burski generali in nemški cesar.

Kakor poroča berlinski list „Vorwärts“ iz povse zanesljivega vira, ni resnična vest onih listov, ki so pisali, da cesar Viljem ni hotel sprejeti v avdienci burskih generalov, marveč resnično je, baš nasprotno, namreč, da so Botha, Dewet in Delarey sami odklonili prijavljeno avdienco, to pa zaradi tega, ker se je hotelo doseči, da jih angleški poslani privedo pred nemškega cesarja. Ta odklonitev avdience je bil dobro

dar je bil neki mlinar, ki ga je pri njegovih delih večkrat opazoval. Nekega dne je artilerist potreboval šestilo; mlinar, proti kateremu je artilerist izrazil to željo, je dejal, da ima on tak instrument ter mu ga prinese in podari. In to je bilo šestilo, ki je bilo lastnina ne-rečnega Vege, in ki je sedaj pripomogel do razkritja umora slavnega matematika.

Mlinarja so takoj na to zaprli in ta človek je tudi kmalu vse izpovedal. — Vega — tako se je glasila izpoved mlinarjeva — si je dolgo zaman iskal primerne konja za ježo, a konečno našel žival, ki mu je bila po godi; ali lastnik, ki je bil mlinar sam, konja ni hotel prodati. Baron Vega je ponujal za lepo žival večje in večje zneske, ali mlinar konja ni hotel dati za nobeno ceno. Naposled je baron izvlekel mošnjo polno zlatov in hotel ponuditi za konja jako visoko svoto. Zlato pa je obudilo v lakomnem mlinarju poželjenje: navidezno se je s ponudeno svoto zadovoljil ter povabil barona, da mu sledi v hlev do konja. Ta pot pa je peljala čez globoko mlinšico po brvi. Mlinar je pustil iti barona Vego pred seboj in ko sta se nahajala sredi

premišljen čin burskih generalov; prvič so se generali izognili vsakemu napačnemu tolmačenju v Angleški, drugič pa so se s tem izobno odzvali netaktnosti nemškega cesarja, ki svoj čas ni hotel sprejeti v avdienci predsednika Krügerja. „Vorwärts“ pravi, da je bila ta njih odklonitev jedna izmed njih slavnih zmag in morda ne zadnja. Cesar Viljem pa je baje zdaj užaljen, ker mu je šla po vodi jedna krasna prilika, ko bi bil pokazal svoj sijaj in izpustil jedno svojih krilatih govoranc.

Nova politika Srbije?!

Dunajski „Fremdenblatt“ priobčuje neko brzojavko, katero je posnel po nemški „Nationalzeitung“. Po ti brzojavki bi bil dal srbski minister Vučić zaradi tega svojo ostavko, ker ni hotel car vzprejeti srbske kraljevske dvojice. Glasom te brzojavke šel je namreč belgrajski ruski zastopnik Eurenov k srbskemu kralju v Niš ter mu sporočil, da ga car ne more sprejeti. Vsled tega bi bil sklenil srbski kralj ločiti se od Rusije ter se odslej naslanjati na Avstrijo.

Angleško pravosodstvo.

Irski poslanec Mac Hugh je bil nedavno obsojen v trimesečno ječo, ker se je baje nedostojno vedel pred sodniki. Za tak prestop je navedena kazen 40 šilingov, a ker je bil obtoženi Irec, narekovala se mu je tako kruta kazen. Vedeti pa je treba, kakšni so bili ti razžaljeni sodniki. Takozvano magistratno sodišče obstoji navadno iz prav sumljivih ljudi. Taka sta bila tudi dva sodnika, ki ju je baje razžalil Mac Hugh. Eden sodnikov, neki Hannel je bil 15 let policist brez vsake juridične prakse. Drugi sodnik Segrave je bil pred šestimi meseci izgnan iz nekega regimenta zaradi goljufije in poneverjenja. In taki ljudje sodijo poslanca angleške!

Macedonija in Albanija.

Revolucionarno gibanje v Macedoniji in Albaniji raste od dne do dne tako hitro, da je začelo delati vevlastim hudo preglavico. Na vseh koncih in krajih teh dveh nesrečnih dežel prikazujejo se močne ustaške čete, katerim turški vojaški oddelki večkrat niso kos, ter morajo pred njimi bežati, pustivši po več mrtvih za seboj. Ni torej čudo, da postaja evropska diplomacija vedno nervoznejša ter, da je postalo med posameznimi državami iako živahno razgovarjanje zaradi teh dogodkov. Angleško in avstrijsko oficijozno časopisje, ki je dozdej te dogodke bagateliziralo, postaja zadnji čas, pisoc o njih vedno resnejše.

Domače in razne novice.

Poroka. — Danes se je poročil v Sibiriju na Erdeljskem g. Josip Vodopivec. c. in kr. nadporočnik trenja z gospodično Enny Seifertovo. Bilo srečno!

Smrtna kosa. — V Celju je umrl v torek posestnik Josip Pegan iz Gabrij na Vipavskem v 35. letu svoje dobe. Pokojnik je bil jako čislán in razumen mož ter jako spoštovan od svojih soobčanov. Bolehal je dlje časa in iskal zdravniške pomoči zdaj v tej kopelji, zdaj v tej bolnišnici, ali zaman. Neizprosna smrt ugrabila ga je v cvetu njegovega življenja. Zapušča udovo in 3 nedorasle otroke. N. p. v m.!

belo palico po glavi, da se je baron takoj mrtev zgrudil. Morilec je vzel svoji žrtvi z zlati napolnjeni mošnjiček, zlato uro ter prej omenjeni instrument. Truplo pa je privezal na jeden kol, ter je vrgel v Donavo. —

Za to svoje peklensko dejanje se je pokoril mlinar na vislicah na znanem hribu „Spinnerin am Kreutz“ pri Dunaju. —

Smrt barona Vege kot prvega matematika, ter kot izvenredno nadarjenega častnika zapustila je v tedanjih učenih vrstah globoko verzel; a njegovo smrt obžalovali so možje učenosti tudi v ostali Evropi.

Vega je bil prvi, ki je v artilerijskih šolah vpeljal analizo, — njegova predavanja v matematiki so vsled njegove bogate izvirne snovi in vsled jasnosti v izražanju našla kmalu vstop v učne knjige. Vega je ne le na polju matematike kot osobito vojaške znanosti hitro zaslovel v Evropi, — marveč njegove nepresegljive tabele logaritma, katere je v prvi objavil l. 1795, in ki so doživele mnogo novih izdaj, ter razna njegova tozadevna dela, pridobila so mu nevenljivo slavo in sve-

Jurij baron Vega.

(K stoletnici njegove smrti 17. septembra 1802.)

Bilo je v dan 26. septembra 1802, ko je pretresla odlično dunajsko družbo novica, da so našli podpolkovnika barona Vego, jednega najhrabrejših častnikov cesarske vojske, imejitelja reda Marije Terezije in matematika, čegar ime je slovelo po vsej Evropi, — mrtvega v Donavi.

Ta novica je provzročila veliko razburjenje mej Dunajčani pa tudi zaradi tega, ker se je bil raznesel glas o nekem misterioznem hudodelstvu, čegar žrtev je bil še le 48-let stari občespoštovani častnik. —

Barona Vego so pogrešali od 17. sept. dalje. Govorilo se je, da so ga nekateri videli v družbi jednega njegovih prijateljev, s katerim se je podal izven Dunaja z namenom, da si kupi novega konja za ježo. To je bilo 17. sept. in od tega časa je Vega izginil brez sledu. Še le 26. septembra so po dolgem iskanju našli njegovo truplo. — Vega je ležal v Donavi; njegovo truplo je bilo privezano z močno vrstico na nek. kol. Vse to je kazalo, da je moral biti umorjen. —

je popolnoma izpričala še le mnogo let pozneje. Dunajčani so seveda iz tega tragičnega slučaja takoj skovali grozno dogodbo, vsled katere bi bil Vega postal žrtev — zavisti. Vega je namreč dve leti pred svojo smrtjo dobil baronstvo, kar je seveda napolnilo z zavistjo mnoge njegove skrite neprijatelje. Le-ti da bi ga bili zvalili v zanjko in ga umorili. Ti sovražniki Vegovi, da bi bili v ta namen podkupili njegovega prijatelja. Le-ta da bi bil povabil Vego v okolico Dunaja, da kupita konja, katerega je Vega potreboval za bližajočo se vojno proti Napoleonu. Na tem izletu da je ta prijatelj na Vegi izvršil naročeni umor. Te govorice, katere je sicer marsikdo veroval, pa so bile le pravljice, kajti resnica je prišla slučajno na dan.

Bilo je po zimi l. 1811.

Neki avstrijski artilerijski častnik je videl nekega dne pri nekem artileristu neki risalni instrument, na katerem je bilo vrezano ime Vega in častnik je spoznal instrument kot kekdanjo lastnino slavnega matematika. Na strogo vprašanje je dobil od vojaka sledeči odgovor:

Leta 1809 je bival on (vojak) v

Surove soli, kakor: kajnit, karnalist, silvinit imajo kakor znano razun 9—12 odstotkov kalija še mnogo škodljivih tvarin v sebi, ki se počasi razkrajajo in pri tem niti ne prodirajo v tla marveč ostajajo na vrhu. Ako korenine rastlin popijejo več takih škodljivih snovi, potem dobi krma čuden okus in žival krme ne mara jesti. Zaradi tega je treba surove kalijeve snovi že jeseni speljati na travnik, da čez zimo strupene snovi v gnojilu zlezajo v globočino. Ni pa še znano, ali je to jedini vzrok, da živina ne je rada take krme, ki zraste na umetno gnojnih travnikih in zakaj da taka krma ni tečna. V vseh slučajih pa, kjer se je pojavila ne-uzitnost umetno gnojene krme, pokazalo pa se je kot izvrstno sredstvo gnojenje s hlevskim gnojem, ali tudi z dobrim kompostom. Da se izogne takim in enakim neprilikom je najbolje, da se pred gnojenjem s kalijevimi soli, razkrajajočimi

zmetno gnojenje ali ne. Na mokrotnih travnikih je najbolje, ako se mesto 12 odstotnega kajnita rabi koncentrirana kalijeva sol za gnojitev z vsebino od 40% čistega kalija. To velja tudi za gnojitev glinastih ali ilovnatih tal. Nasprotno pa na travnikih z visoko lego in suhimi tlemi se rabi z najboljšim uspehom kajnit, ravno tako na peščenih. Ako se gnojitev izvaja na ta način pravilno, zraste izvrstna krma, pa seveda le tedaj, ako so razmere glede vlage (mokrote) dobro urejene in so se travniki z dobrim branjem storili pristopne zraku. S takim ravnanjem se dobi finejša vrsta krme (trave in detelje) in se iztrebi trša vrsta trave, mahovine in druge slabše vrste rastline. Slab okus zamore dobiti krma tudi tedaj, ako na travnikih prevlada dražje in razni travniški lišaji. Na vsak način mora gospodar ako živina noče jesti zelene krme, pogledati po uzrokih in jih odstraniti.

O pridelovanju prav zgodnjega zelja na prostem.

Vsaka kuhinjska ali zelenjadna rastlina je tem bolj cenjena, tem dražja, čim prej pride na trg, oziroma v kuhinjo. Zato se velika večina zelenjavnih rastlin v gosposkih vrtih in v vrtih blizu velikih mest prav zgodaj prideluje, oziroma sili v posebnih gorkih lehab. Siljene rastline res niso nikoli tako dobrega okusa, kakršnega so na prostem pridelane, pa ravno zaradi njih zgodnosti se cenijo ter drago plačujejo, veliko dražje, kakor pozneje na prostem pridelane, dasi so te veliko boljšega okusa.

No, manj premožen človek si siljene zelenjadi pač ne more privoščiti, vsaj pogostokrat ne, zato si pa želi na prostem pridelano kar najprej mogoče dobiti na mizo. Med zelenjadne rastline, ki se v gosposkih in v mestnih vrtih redno vsako leto pridelujejo ali silijo v gorkih lehab, spada odločno tudi zgodnje zelje ali zgodnji kapus. Zgodnje zelje se pa more neprimerno bolj zgodaj pridelovati kakor ga po navadnem načinu pri nas na prostem pridelujejo, če se prideluje po prezimljenih sadikah. Z pomočjo prezimljenih sadik prideluje se pa zgodnje zelje takole:

Koncem avgusta, pričetkom septembra — v Vipavi, na Goriškem, v Istri še celo zadnje dni septembra — se vseje seme prav zgodnje vrste zelja, kakor ivanskega zelja, zgodnjega podolgovatega dunajskega zelja ali zgodnjega erfurtskega itd. na obseščene lešice. Kakorhitro se rastlinice dobro prekrizajo, to je kakorhitro nastavijo h ključnim listom prva dva prava listka, se prav na gosto začasno presade na bolj pušo, vsekakor pa prav prekolnčno lešico. Presade se tako, da pride na vsakih 5 cm v čveterokotu ena rastlinica. Tako gosto začasno presajanje se v vrtnarstvu imenuje pikiranje rastlin.

Kadar pikirane rastline dosežejo velikost ravno pravih sadik, se jim mora zabraniti daljnje bujno razvijanje, daljnja bujna rast. To se pa stori na ta način, da se ali vnovič prepikirajo, ali pa se puste, da trpe primerno sušo, kar se stem doseže, da se jim ob suhem vremenu nič ne priliva, ob deževnem pa da se s čim pokrijejo, tako da jih dež ne more namočiti. Izkratka, s takimi rastlinami se mora tako postopati, da do zime dorusejo le toliko, da se more o njih reči, da so ravno pravišne za presajanje. Čez zimo se take sadike puste popolnoma na miru do pomladi. Prihodnjo pomlad se pa prezimljene sadike, kakorhitro zemlja in vreme to dovolita, presade na stalno mesto. Najboljše mesto za nje je prav prekolnčna, pred burjo in severom zavarvana lega s prav dobro, močno zagnojeno zemljo. Obdelovanje obstoji v tem, da se po enkrat ali dvakrat okopljejo, da se jim po potrebi priliva, po kakem dežju enkrat še celo z gnojico, in da se z njih obira mrčes, če se na njih prikaže. Tako pridelano zelje naredi po skušnji na vrtu nekdanje deželne viinarske in sadjarske šole na Slapu do binkošti že prav lepe trde glave, ki se prav lahko spravijo v denar.

Prav na isti način se da v pravem podnebnju pridelovati tudi zgodnji ohrovt. Prvi pogoj je seveda prava zgodnja vrsta, kakor je na primer italijanski marcelin, ali ulmski, ali dunajski zgodnji ohrovt.

Prav izborno se da na ta način pridelovati tudi zgodnja karfijola, ki ima še višjo ceno kakor zgodnje zelje ali zgodnji ohrovt. Koleraba se pa na ta način ne da zgodaj pridelovati, kajti njene sadike zime ne prestanejo.

Kako prav bi bilo, če bi se naši Vipavci, Goričani, Istrijani in tržaški okoličani lotili pridelovanja takih zgodnjih kuhinjskih ali zelenjavnih rastlin. Še lepši denar bi lahko zanje dobivali, kakor ga dobivajo vrli Brici že zdaj za svoj zgodnji ledrik, grah in krompir.

Razpis službe občinskega tajnika.

Podpisano županstvo razpisuje službo občinskega tajnika z letno plačo 900 kron in primernim stanovanjem. Prošnje z dokazili zmožnosti za to službo je vložiti pri podpisnem do konec tega meseca. Zahteva se znanje slovenskega, italijanskega in nemškega jezika v govoru in pisavi.

Županstvo v Kanalu,
dne 8. oktobra 1902.

M. Zega,
župan.

Ivan Bednařik priporoča svojo knjigoveznico v Gorici ulica Vetturini št. 3.

Romarjem na Sv. Goro
kakor tudi slavnemu
občinstvu v obče se
najuljudneje priporoča

kavarna „Central“ v Gorici

na Travniku tik cerkve
sv. Ignacija. Lastnik je
Filip Pečenko iz Ribem-
berga. Na razpolago ima
nad 100 časopisov, kava
in likerji najboljši, po-
strežba točna, čistoba
izgledna, cene so ka-
kor v drugih kavarnah.

Krojaška mojstra
Čufer & Bajt
v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji,
izdelujeta
vsakovrstne obleke za moške
po meri, bodisi fine ali pa
priproste.
Priporočata se svojim rojakom
v Gorici in na deželi, posebno pa
č duhovščini in učencem srednjih
in ljudskih šol za obilna naročila.

BRIVNICA
Anton Pucelj
priporoča svojo
brivnico v Gorici
na Travniku, in
brivsko podružnico
v ulici Tre Rē, 16.

Anton Kuštrin
Gosposki ulici h. šte. 25,
(v lastni hiši)
priporoča častiti duhovščini in slavnemu
občinstvu v mestu in na deželi svojo
trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo:
Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Porto-
rico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu
istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju
Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3
4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in
druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1
funta. Testenine iz tvornice Znidarskič &
Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe
sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga
mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v
Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Sloveči profesorji
medicinske in zdravniški
priporočajo
Tinkturo za želodec
lekarnarja
Gabrijela Piccoli-ja
v Ljubljani,
dvornega zalagatelja Nj. svet papeža
kot sredstvo, ki krepi želodec,
vzbuja tek, pospešuje prebav-
ljanje in odprtje telesa, posebno
zdravilna za one, ki trpe na za-
staranem zaprtju.
Tinktura za želodec razpošilja lekarnar
PICCOLI v Ljubljani v skatljicah z 12 ste-
klenicami za K 2-52, z 24 steklenicami za
K 4-80, z 36 steklenicami za K 7-—, z 70
steklenicami za 13-—. Poštni paket pod 5 kg.
Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu,
Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vin. steklenica.

Franc Melink,
zidarski mojster v Višnjeviku št. 67,
prevzema vsa zidarska dela po naj-
nižji ceni. — Naročena dela se lično
izvršujejo.

Velika zaloga
gotovih oblek
vsake vrste in vsake mere.
!!! Brez konkurence !!!
ANTON KRUSIČ,
trgovec in krojaški mojster
v Gorici, Vrtna ulica št. 26.

Največja trgovina krojnega blaga
„Krojaška zadruga“
Gorica, Gosposka ulica št. 7
Priporoča se v to stroko spadajoče kakovosti blaga za bližajočo se
letno dobo, kakor: volne, perkal, satin, batist, zephir svile, svile za prati,
Voille de Lanie, Tennis, Oksford, piqué luknjasti. Možka šukna po vsaki
ceni v veliki izbiri. Nadalje ima bogato zalogo preprog, pregrinjaj, zavese,
blaga za mobilje, platna, Chiffona, ruskega platna, Kneippovega platna,
hladevine, volnenih odev, kovtrov, srajce, bombaževin, žepnih rut itd.
Gospode opozarja na izborno perilo, katero se razprodaja 15 %
pod ceno, dokler je še zaloge.
Pod perilo spada sledeče: bele srajce z barvanimi oprsniki ovratniki,
zapestnice, nogavice, srajce za hribolazce itd.
== Vse po najnižjih in stalnih cenah ! ==
Na željo se razpošiljajo uzorci poštnine prosti.

TISKA:
Časopise - - -
Knjige - - -
Diplome - - -
Trgovske račune
Cenike - - -
Vabila za veselice
Pisma s firmo -
Razne etikete - -
I. t. d.
NARODNA
= TISKARNA
v GORICI
prevzema vsa v tiskarsko
stroko spadajoča dela in
izvršuje v moderni in okusni
obliki po tako nizkih cenah
da se ne boji nikake
konkurence.
TISKA:
Tisk. za duhovnije
Plakate - - -
Sprejemnice - -
Računske sklepe -
Pobotnice - - -
Razne posetnice -
Poročnice - - -
Osmrtnice - - -
I. t. d.

V mirodilnicah
ANTON MAZZOLI
Gorica,
Gosposka ulica in tekališče G. Verdi
se prodaja
vse kemično čiste pridelke za
uravnanje vina, kakor tudi ka-
deča žveplena kislina za čistiti
vinsko posodo, namreč: sode,
čebre itd. itd.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8
priporoča
pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furianskih,
briskih, dal-
matinskih in
isterskih vi-
nogradov.
Dostavlja na dom in razpošilja po želez-
nici na vse kraje avstro-ogrske monarhije v
sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja
tudi uzorce.
Cene zmerne. Pošrežba poštena.

Jakob Miklus,
trgovec z lesom in opeko, zaloga
vsakovrstnega trdega in mehkega
koroškega in kranjskega lesa ter
pohištva, rakev (trug), vinskih po-
sod, stiskalnice za vino in sadje
vsake velikosti, kakor tudi krat-
kočasnih iger slovenskih „Mari-
janic“ t. j. ličnih in trpežnih
miz iz trdega lesu, ki imajo
znotraj tro- ali štiridelno kegl-
ljišče z vrtlenci in kegljavnično
blagajno po najnovejši sestavi, za
krčmarje, zasebnike itd.
v Pevmi,
za Soškim mostom, p. Gorica,
priporoča p. n. občinstvu svojo
bogato zalogo, zagotavlja naj-
hitrejšo postrežbo in jako nizke
cene.